Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 43 (452) | ГОД IX | 25 КАСТРЫЧНІКА 1964 г. | ЦАНА 60 гр.

Ашчадным сялянам пад развагу

Ашчадна-пазыкавыя спулдзельні ўжо глыбока зрасліся з жыццём вёскі, а формы іх дзейнасці ахопліваюць усё шырэйшы круг вясковай рэчаіснасці. СОП-ы здабылі трывалы давер у сялян. Цяпер звыш 120 тысяч гаспадароў Беластоцкага ваяводства трымае свае ашчаднасці пад апекай СОП-у. **Гэтыя ашчаднасці на пачатку б.г. складалі суму 225 мільёнаў зл.** Шэсць год таму назад на сялянскіх ашчадных кніжках было аж 90 (дзевяноста) раз менш грошай.

БАГАТЫ БЕЗ ГРОШАЙ

Пад апекай СОП-у дзейнічаюць вясковыя школьныя ашчадныя касы. Аказваецца, што вучні патрапяць весці ашчадную гаспадарку. У іх на кніжках запісана цяпер паўтара мільёна злотых. Ваяводскае кіраўніцтва СОП-у намерана яшчэ ў бягучым школьным годзе падгаварыць сваіх малых членаў, каб пачалі масава гадаваць трусоў. Звяркі гэтыя не капрызныя, ядуць абы што, вялікага ўшчэрбку гаспадарцы не наносяць, а даход з іх нядрэнны. СОП-ы спадзяюцца, што гэтае мерапрыемства павялічыць рахунак ашчаднасці.

А вось асабліва цікавая, але мала яшчэ вядомая, навінка СОП. Дагэтуль нашаму селяніну штосьці такое прыходзілася бачыць толькі ў кіно. Нейкі багацей з'яўляецца ў краме, бярэ патрэбны яму тавар, выпісвае чэк на патрэбную суму, падае прадаўцу і справа афармлена — грошай не трэба, заступае іх вартасная паперка. Такім багацеем цяпер можа прыкідвацца кожны гаспадар, які з'яўляецца членам ашчадна - пазыкавай спулдзельні і, зразумела, мае адложаныя грошы на ашчаднай кніжцы. Атрымае ён ад СОП-у чэкавую кніжачку і пры пакупках ва ўсіх спулдзельчых установах вясковага гандлю можа плаціць чэкамі. Адна засцярога: вартасць справунку павінна перавышаць 100 злотых. Выгода вялікая, бо не трэба баяцца, што згубіш грошы, або трапяць яны ў клейкія рукі злодзея.

Прадаўшы свае прадукты (збожжа, жывёліну, малако, яйкі) таксама не мусіш браць грошай. **Адабраўшы квітанцыю можаш спакойна вяртацца дамоў. Хопіць толькі ведаць, што тваё конта без грашовага абароту павялічылася ў СОП-е на толькі то тысяч злотых і надалей прадаўшчыкам замест грошай соваць вартасныя чэкі.**

(Працяг на стар. 4)

ПАДГЛЕДЖВАЮЦЬ

Прадукцыйная спулдзельня ў Дарожках надае тон жыццю вёскі. Вядзе яна вялікую і разнастайную гаспадарку, якая накіравана ў першую чаргу на таваровую прадукцыю. Пад назваю таваровай прадукцыі мы разумеем кантрактацыю палявых культур і жывёлагадоўлю разлічаную на шырокі збыт.

Кантрактавана дзесяць гектараў бульбы. Атрымана ўраджай у сярэднім па 223 цэнтнеры з аднаго гектара. Калі ласка, няхай хто з індывідуальных гаспадароў пахваліцца гэтакім ураджаем бульбы! Шмат закантрактавана цукровых буракоў, якіх ураджай — як правіла ніколі не меншы ад 300—320 цэнтнераў з аднаго гектара. Кантрактацыя дае вялікія даходы і гэта ўжо зразумелі многія індывідуальныя гаспадары.

Шпаркімі тэмпамі развіваецца спулдзельчая жывёлагадоўля. У сучасны момант ёсць каля сто штук кароў і восемдзесят штук свіней. Словам, вялікая чарада прыбытку.

Мікалай Трахімчук, старшыня праўлення прадукцыйнай спулдзельні ў Дарожках, выявіў мне планы далейшага развіцця гадоўлі ў бліжэйшыя гады. І так, у суседняй вёсцы Чарэўкі стаяць нявыкарыстанымі будынкі былой чарэўкаўскай прадукцыйнай спулдзельні. Апякуецца імі мясная цэнтраля. Адну абору наймае да-

(Працяг на стар. 5)

У дзіцячым садзе.

ЯСНЫ [illegible] НАРВЫ

Нарадзілася Нарва ў XIV стагоддзі ў сэрцы Беласточчыны, зямлі багатай цудоўнымі палацамі і манастырамі, нэндзай вясковых людзей, адсталасцю, бездарожжам. У перыяд санацыйнай улады Нарва з маляўнічага мястэчка пачала пераўтварацца ў адну з тысяч маленькіх мясцін, дзе не было хлеба, працы, а была вегетацыя ў бядзе і безнадзейнасці.

...Іван Граматовіч рубае дровы каля свайго дома і ўспамінае тыя, не так ужо далёкія, гады: «Адышлі мы ад таго часу далёка, столькі ў нас змянілася, што, здаецца, дзесяткі год прайшло.»

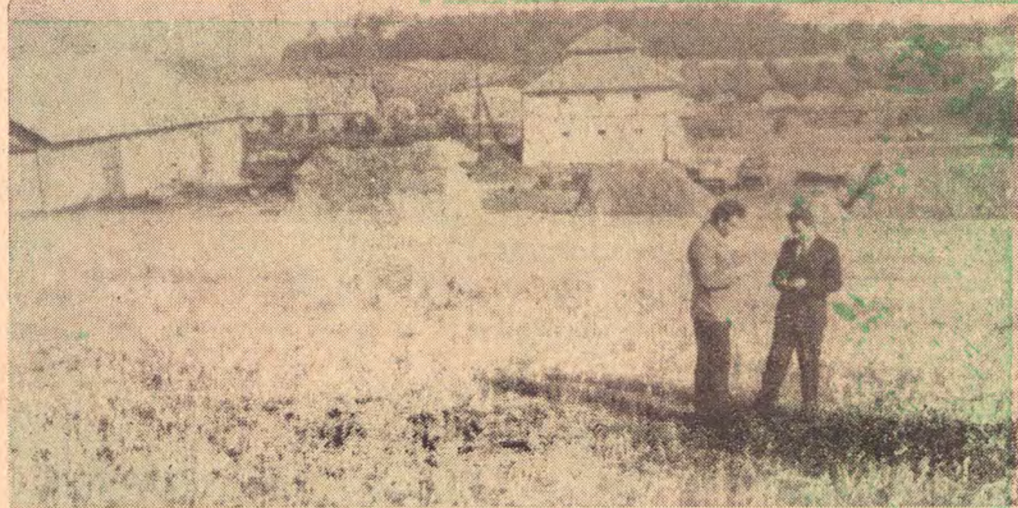
Двое дзяцей гуляюць у хаце. З радасцю глядзіць на іх Граматовіч. Дзве дачкі закончылі сярэднія школы. Адна працуе настаўніцай у Нарве, другая — у Міністэрстве замежнага гандлю ў Варшаве. Сын Сяргей закончыў Варшаўскую палітэхніку, інжынер, працуе ў фабрыцы асабовых самаходаў на Жэрані.

У Нарве ёсць грамадская бібліятэка. Бібліятэкарша добра ведае сваіх чытачоў, хоць іх з адной толькі Нарвы 326. Умее параіць, якую кніжку выбраць. А з чаго выбіраць таксама ёсць. 4600 тамоў плюс выменныя камплекты з павятовай бібліятэкі гэта не мала для грамады, якая да вайны не мела доступу да кніжкі. 14 бібліятэчных пунктаў аплялі цяпер грамаду павуціннай сеткай збудаванай з кніжак.

Пільнымі чытачамі робяцца людзі, якія яшчэ нядаўна не ўмелі пісаць і чытаць. Барташэвіч, хоць «пяты крыжык» стукнуў, запісалася ў бібліятэку. Найперш чытала дзецям казкі, а цяпер ужо бярэ раманы Жаромскага.

«Колькі ў нас змянілася, — кажа Агата Смактуновіч, малазямельная сялянка з Нарвы. — Як інакш цяпер жывецца. Трэба толькі ха-

(Працяг на стар. 4)

Старшыня праўлення прадукцыйнай спулдзельні ў Дарожках тав. Трахімчук ([illegible]ава) і аграном тав. Шпіна плануюць сеяць тут бульбу гатунку «Эліта».

Весткі з беларускага ліцэя ў Бельску

Навучэнцы беларускага ліцэя ў Бельску прышлі з дапамогай у працы для ПГР Вандалін. 110 асоб выязджала на капанне бульбы.

*

Вялікі пляц ліцэя ўжо абгароджаны драцяной сеткай. Каштавала гэта 80 тыс. зл. 30 тыс. прызначыў інспектарат. Рэшту пакрыў бацькоўскі камітэт са свайго фонду. Пры нефаховых работах працавалі члены бацькоўскага камітэта і школьная моладзь. Арганізатарам агароджы быў Іван Свентахоўскі — старшыня бацькоўскага камітэта. Ён ездзіў да бацькоў вучняў, праводзіў з імі гутаркі, мабілізаваў іх да грамадскай працы на карысць школы.

М. Х.

С. Яновіч: ТРЭБА ТОЛЬКІ МАГЧЫ.

Р. Паўлюк: ЧАРАДЗЕЙСКАЕ ШКЕЛЬЦА.

М. Хмялеўскі: ПАРТАЦКІЯ РАМОНТЫ.

Леанід Брэжнеў.

Аляксей Касыгін

Умацаванне ленінскіх прынцыпаў у СССР

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза прыняў просьбу М. С. Хрушчова аб звальненні яго з найвышэйшых партыйных і дзяржаўных пасад.

Новым І сакратаром ЦК партыі выбрана Леаніда Брэжнева, а Аляксей Касыгін стаў новым Старшынёй Савета Міністраў СССР. Абодва маюць шматгадовы вопыт у дзяржаўнай і партыйнай працы.

Нядаўна Леанід Брэжнеў быў старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета, але з гэтай пасады перайшоў да непасрэднай партыйнай працы, а Аляксей Касыгін доўгі час быў першым намеснікам Старшыні Савета Міністраў СССР.

Як бачым, абодва маюць велізарны вопыт на тое, каб правільна кіраваць лёсам найбольш магутнай сацыялістычнай дзяржавы. Як паказваюць першыя апублікаваныя дакументы, генеральная палітычная лінія партыі і Савецкага ўрада застаюцца нязменнымі. Гэта пацвярджае як пастанова апошняга Пленума ЦК КПСС, так і шэраг матэрыялаў друку. У аснове гэтай генеральнай лініі (як было і дагэтуль) ляжаць пастановы XX, XXI і XXII З'ездаў партыі, а ў міжнародных адносінах і адносінах да міжнароднага камуністычнага руху — Дэкларацыя з 1957 года і Заява 81 партыі з 1960 года.

З гэтых дакументаў вынікаюць канкрэтныя практычныя вывады. Ва ўнутранай палітыцы савецкай дзяржавы падкрэсліваецца далейшае развіццё ленінскай сацыялістычнай дэмакратыі, хуткае развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма і звязанае з гэтым паляпшэнне жыццёвага ўзроўню насельніцтва.

У міжнародных адносінах падкрэсліваецца далейшая барацьба за ўмацаванне міру ва ўсім свеце, развіццё супрацоўніцтва паміж усімі краінамі і ў першую чаргу імкненне да адзінства сусветнага камуністычнага руху і сацыялістычнага лагера.

Абвяшчэнне аб неабходнасці арганізаваць яшчэ ў гэтым годзе спатканне прадстаўнікоў камуністычных і рабочых партый перад сусветнай нарадай гэтых партый гаворыць аб тым, што КПСС (згодна з патрэбай моманту) асаблівую ўвагу прысвячае справе адзінства камуністычнага руху на асновах ленінскіх прынцыпаў. Такога роду імкненні сустрэнуцца напэўна з падтрымкай сапраўдных камуністаў — ленінцаў. У гэтых намаганнях КПСС і Савецкі ўрад можа разлічваць таксама і на падтрымку нашай краіны, што пацвердзіў Уладзіслаў Гамулка ў выступленні на спатканні з насельніцтвам Варшавы, якое адбылося ў сувязі з візітам Яноша Кадара ў Польшчы.

Вяртаючыся да савецкай унутранай палітыкі, варта падкрэсліць зноў раздзяленне функцый І сакратара ЦК КПСС ад функцый кіраўніка ўрада. Гэта напэўна доказ звароту да калегіяльнасці ў кіраўніцтве дзяржавай. Прынцып калегіяльнасці ў кіраўніцтве прынясе яшчэ большыя эфекты ў будаўніцтве камунізма ў Савецкім Саюзе, у краіне, на якую звернуты вочы ўсяго свету і якую звязваюць з Польшчай вузы дружбы і супрацоўніцтва.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

15 ЛІСТАПАДА ПЛЕНУМ ГП БГКТ

У апошнім пасяджэнні Прэзідыума ГП БГКТ прынялі ўдзел члены рэвізійнай камісіі, старшыні аддзелаў і прадстаўнікі з Ваяводскага камітэта партыі і Ваяводскай рады нарадовай. Пасяджэнне пачалося інфармацыяй сакратара ГП Уладзіміра Юзвюка аб пабыўцы ў ліпені прадстаўнікоў нашай арганізацыі ў БССР на святкаванні дзён польскай культуры. У час дыскусіі многа гаварылася аб вялікіх карысцях такіх выездаў для беларускага таварыства ў Польшчы. Прэзідыум абмеркаваў дзейнасць БГКТ у ІІІ квартале і зацвердзіў план працы на IV квартал 1964 года.

Нядаўна ва ўсёй краіне, таксама і на Беласточчыне, распачаўся новы год культурна - асветнай дзейнасці. Беларускае Таварыства ў гэтым сезоне намагаецца працаваць так, каб вынікі яго былі яшчэ больш плённымі, яшчэ больш выхаваўчымі. У сувязі з гэтым пастаноўлена ў кожным аддзеле склікаць нарады актыву БГКТ, якія прычыняцца да шырокага разгортвання культурна - масавай працы сярод беларускага насельніцтва. Заўсёды беларускаму таварыству вялікую дапамогу ў працы аказваюць настаўнікі. Між іншым і таму БГКТ актыўна ўключыцца да адзначэння дня настаўніка, які прыпадае на 20 лістапада.

Каб большаю апекаю акружыць аддзелы БГКТ, пастаноўлена, што паасобныя члены Прэзідыума будуць імі апекавацца. І так: сябра Георгі Валкавыцкі будзе дапамагаць у працы Бельскаму аддзелу, Лідзія Бялецкая — гарадскому аддзелу ў Беластоку, Мікола Самоцік — Гайнаўскаму і Сямяціцкаму, Кастусь Майсеня — Беластоцкаму (Міхалова), Пятро Ластаўка — Варшаўскаму і Аляксандр Рафаловіч — Сакольскаму і Дуброўскаму.

Прыдзелена таксама канкрэтныя абавязкі ўсім членам ГП. Прэзідыум шмат часу прысвяціў кадравым справам таварыства і эстрады «Лявоніха».

Закончылася пасяджэнне прыняццём пастановы аб скліканні IV пленума ГП на дзень 15 лістапада 1964 года. Пленарнае пасяджэнне абмяркуе рэалізацыю пастаноў IV з'езда БГКТ і накрэсліць заданні па ажыццяўленню дырэктыў IV з'езда ПАРП. Будуць выпрацаваны таксама напрамкі культурна - асветнай дзейнасці БГКТ на асенне - зімовы перыяд.

ЭСТРАДА «ЛЯВОНІХА» І КІНАПЕРАСОЎКА

Эстрада ГП БГКТ «Лявоніха» ад другой палавіны верасня рыхтуе новую праграму. Разам з харавой групай мастацкага калектыва выязджае з канцэртамі. Супольныя канцэрты адбыліся ў Міхалове, Ласінцы, Арэшкаве, Мілейчыцах і Вульцы Нурэцкай.

Аб'язное кіно ГП БГКТ кожны тыдзень дэманструе па тры фільмы. Адзін у памяшканні ГП і два ў вёсках для членаў БГКТ.

У БЕЛЬСКУ

Бельскі аддзел беларускага таварыства налічвае 42 гурткі, якія аб'ядноўваюць 1312 членаў.

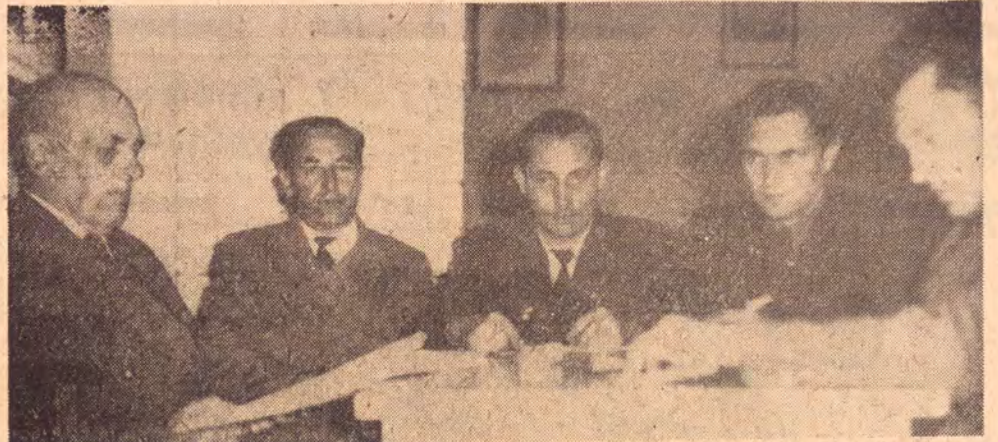
Некаторыя гурткі круглы год вядуць культурна-асветную працу, належна выконваюць статутовыя абавязкі. Але ёсць і такія (як, напрыклад, гурток БГКТ у самым Бельску, якія амаль не праяўляюць дзейнасці, не праводзяць сходаў, не аплачваюць членскіх складчын, не з'яўляюцца падпісчыкамі часопіса «Ніва». Адной з прычын дрэннай дзейнасці некаторых гурткоў з'яўляецца і тое, што рэдка наведваюць іх актывісты Бельскага павятовага праўлення, што не адбываюцца там гутаркі аб заданнях БГКТ, не арганізуюцца спатканні з членамі літаратурнага аб'яднання «Белавежа» і спатканні з іншымі вядомымі людзьмі або спецыялістамі, што не заініцыявана мастацкая самадзейнасць... Аб усіх гэтых цяжкасцях і недахопах у працы аддзела многа гаварылася на пасяджэнні Прэзідыума Бельскага праўлення аддзела БГКТ 9 кастрычніка, калі была зачытана справаздача за ІІІ квартал працы. Згодна з прынятым планам працы на IV квартал, да канца года актывісты аддзела абслужаць усе гурткі БГКТ, і на іх сходах будуць выпрацаваны планы працы. Там, дзе спрыяльныя ўмовы (актыўны гурток і настаўнікі, дзе ёсць святліца, або добрыя ўмовы ў школе), пастаноўлена арганізаваць цэнтры культурна - асветнай дзейнасці.

Прэзідыум прыняў пастанову накіраваную на тое, каб асаблівую ўвагу ў IV квартале звярнуць на аплачванне членскіх складчын, на рост гурткоў і павелічэнне членаў у гуртках, на сістэматычнае чытанне радыёгутарак праз мясцовы радыёвузел і на супрацоўніцтва з іншымі арганізацыямі. Пастаноўлена арганізаваць конкурс вышыўкі, ажывіць працу гуртка ў Бельску, шырока адзначыць дзень настаўніка і склікаць нараду актыву БГКТ.

МУЗЫЧНА - ХАРАВЫ КАЛЕКТЫЎ

Ад нейкага часу ў Орлі існуе музычна - харавы мастацкі калектыў, якім кіруе Міраслаў Кадзевіч. Нядаўна гэты калектыў вырашыў са сваіх членаў выбраць праўленне, утварыць самастойны гурток БГКТ. Арлянскія самадзейнікі ўжо выязджаюць з канцэртамі ў паасобныя вёскі. Апошнім разам паспяхова выступалі ў Аўгустове.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскі**

Прэзідыум Бельскага праўлення абмяркоўвае працу аддзела БГКТ.

1500 загалоўкаў савецкага друку чакае на падпісчыкаў

У бягучым годзе польскія чытачы маюць магчымасць выбару асабліва багатага камплекта савецкіх газет і журналаў. Нашым падпісчыкам зрабілі даступнымі, менавіта, 1500 загалоўкаў, якія друкуюцца ў Савецкім Саюзе.

Зараз падпіску гадавую, паўгадавую і квартальную на ўсе загалоўкі, якія пералічаны ў прэйскуранце цэн савецкага друку на 1965 год прыймаюць аддзелы і прадстаўніцтвы (Delegatury) «Рух» у павятовых гарадах, выдзеленыя кіёскі, а таксама ўсе Клубы Кніжкі і Друку. У Беластоку падпісную плату прыймае Гарадскі аддзел, вул. Ліповая 32а, пакой 17.

Можна таксама ў «Руху» зрабіць падпіску на імпартаваны друк з краін народнай дэмакратыі, а таксама на айчыннае выдавецтва, паводле абавязваючых зараз прэйскурантаў цэн.

ГІСТОРЫЯ МІЛЕИЧЫЦКАИ КАФЛІ

Дзямян Баравік, першы пасляваенны кіраўнік мілейчыцкай кафлярні, замардаваны праз банду.

1. Гісторыя камічная

Кафляная прамысловасць у Мілейчыцах пачалася ў дваццатых гадах, калі нейкі Гарфэйн залажыў тут кафляны завод. Інтарэс з кафляй удаўся, прывабіла гэта ўласнікаў капіталу да кафлянага гішэфту. Паўстала суполка да пабудовы другога завода, у якую ўвайшлі сваяк Гарфейна — Левінзан, настаўнік Жарскі і лекар Валіньскі. Завод быў пабудаваны, правёў доўгія, складаныя эксперыменты, і як не дзіўна, але кафлі выпрадукаваць не мог. Штосьці ім там не клеілася, кафля не хацела бліщчаць і інтарэс не мог рушыць з месца. Толькі тады, калі Жарскі і Валіньскі адказаліся ад суполкі, пераказваючы ўсё за невялікай адплатай Левінзану, стаўся цуд, і прадукцыя другой мілейчыцкай кафлярні пайшла на ўвесь ход.

2. Гісторыя трагічная

Кожны, хто пабываў у Мілейчыцах, заўважыў мабыць, што галоўная мілейчыцкая вуліца носіць імя Дзямяна Баравіка. Нічога дзіўнага, з прозвішчам Баравіка звязаны найбольш гераічны, а адначасна найбольш трагічны перыяд у гісторыі мілейчыцкай кафлі — перыяд пасляваенны.

У час вайны кафлярні былі знішчаны. Зараз жа пасля заканчэння вайны Дзямян Баравік, былы член КПЗБ, арганізуе групу рабочых да адбудовы адной з кафлярняў. Неўзабаве кафлярня пачынае прадукцыю. Пачынаюцца тыповыя ў той час клопаты. Няма дзе прадаваць тавару, няма чым плаціць рабочым і г.д. Баравік арганізуе дадаткова прадукцыю гаршчкоў, якія развозіць па розных гарадах Беласточчыны, каб знайсці сродкі на заплату рабочым. Зразумела, што поспехі мілейчыцкіх рабочых не маглі спадабацца бандам рэакцыйнага падполля, якіх тады поўна было ў нашых лясах. У 1946 годзе, у час забавы ў прадпрыемстве, уварвалася туды ўзброеная банда. Бандыты пачалі мучыць рабочых, жонку Баравіка і яго 14-гадовага сына. Самога ж Баравіка бандыты тут жа на пляцу расстралялі.

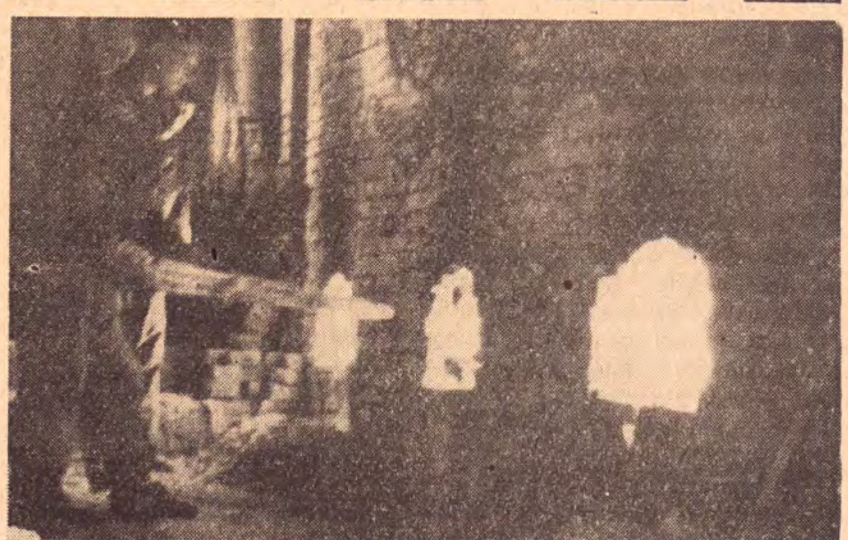
Зараз сын Баравіка з'яўляецца маёрам польскай арміі, а жонка, Анна Баравік, жыве ў Мілейчыцах на вуліцы Дзямяна Баравіка і з'яўляецца вядомым у ваяводстве партыйным і грамадскім дзеячом. На працягу сямі гадоў была яна членам Ваяводскага Камітэта ПАРП, а зараз належыць да ўлад грамадскіх і палітычных арганізацый у павеце і грамадзе.

3. Гісторыя аптымістычная

Гэта хутчэй за ўсё сучаснасць, а не гісторыя. Аб сучаснасці мілейчыцкай кафлярні гутарым з Анатолем Касцюком, які ад 1961 года з'яўляецца яе кіраўніком.

— Кафлярня наша, — гаворыць Анатоль Касцюк, — дае 960000 кафель у год. Прадукцыя наша ідзе перад усім на дзяржаўнае будаўніцтва, частка, аднак, праз ГС-ы трапляе да сялян. Прамысловасць наша развіваецца тут перад усім з увагі на традыцыі. Маем шмат рабочых, якія працуюць у гэтай галіне ўжо дзесяткі гадоў.

(Працяг са стар. 3)

Печы мілейчыцкай кафлярні

„АКУЛЯР-НІКІ"

Акулярнікі — гэтак называецца мастацкі калектыў Павятовага дома культуры ў Бельску. Яг можна ўбачыць на ўрачыстых пасяджэннях прысвечаных розным гадавінам Апошнім разам выступаў ён у час акадэміі з нагоды дваццатай гадавіны Народнай міліцыі.

На здымку: члены мастацкага калектыву «Акулярнікі»

Тэкст і фота **Я. Зіневіча**
Бельск

Дацкія і Галандскія ўраджаі

У Даніі, Галандыі і іншых краінах, сельскагаспадарчая культура пастаўлена на высокім узроўні. Там зямля атрымоўвае дастаткова патрэбных для ўраджайнасці мінеральных угнаенняў. Трыццаць, трыццаць пяць, а нават сорак цэнтнераў збожжа з аднаго гектара — гэта нармальная з'ява. Такі ўраджай пакуль што для нашых сялян недаступны. Аднак пры добрай апрацоўцы і належным угнаенні нашыя землі таксама здольны так многа радзіць. Аб гэтым сведчаць канкрэтныя факты, канкрэтныя гаспадары.

Аб адным з іх мы коратка раскажам. На Сакольшчыне, на калоніі Кундзін, у грамадзе Паплаўцы жыве Ян Барташэвіч Ён мае скончаную вышэйшую сельскагаспадарчую школу. Сельскагаспадарчы інжынер ведае. на якую глебу патрэбны неабходныя мінеральныя ўгнаенні. Апрацоўвае зямлю па апошняму слову сельскагаспадарчай навукі. Вынікі надзвычайныя. У бягучым годзе даследаваў ён адну з гатункаў пшаніцы. Вынікі захапляючыя. Сорак цэнтнераў з аднаго гектара. Усе сельскагаспадарчыя культуры родзяць у яго амаль што так, як у Даніі і Галандыі. На адным гектары пасаджанай бульбы ў яго менш ніколі не атрымоўваецца як 350 цэнтнераў. Інжынер Ян Барташэвіч усё кантрактуе. Яго культуры прызначаюцца або на экспарт, або на насенне. Вось, напрыклад. у мінулым годзе прадаў ён дзяржаве 200 цэнтнераў цыбулі і столькі ж бульбы.

Кантрактуе ён таксама траву, канюшыну, сэрадэлю, а нават лекавыя расліны. Гэты гаспадар мае вялікія даходы Дзяржаве таксама прыносіць ён многа карысці.

М. Х.

ЭЛІЗА АЖЭШКА З НАМІ

«Паньствовы інстытут выдавнічы» выпускае спецыяльную серыю кніг, азагалоўленую «Жывыя людзі», прысвечаных вядомым польскім пісьменнікам. Гэтымі днямі выйшаў з друку VI том серыі аб Элізе Ажэшка Аўтар кнігі — Эдмунд Янкоўскі.

Гэта дакументальнае выданне аб аўтары «Дзюрдзяў». Крыніцамі да яго паслужылі фонды польскіх і замежных архіваў, у тым ліку Архіва Э. Ажэшка Інстытута літаратурных доследаў ПАН і Гродзенскага дзяржаўнага гістарычна - археалагічнага музея. Ва ўступе да кнігі адзначаецца, што яна ўяўляе сабою спробу паказаць пісьменніцу на аснове захаваных лістаў. успамінаў, дакументаў і знішчаных часткова і пачарнелых са старасці партрэтаў Ажэшка і яе сучаснікаў. Уступ падкрэслівае. што найчасцей гучыць тут голас самай пісьменніцы. Ужо ў першым раздзеле — «Малая дзяўчынка з Мількоўшчыны» — знаёмімся з асабістымі ўспамінамі Ажэшка аб яе дзіцячых гадах у асяроддзі беларускага вясковага грамадства. Тут чытаем, якім шляхам будучая пісьменніца пазнаёмілася з беларускай мовай і ўпершыню сутыкнулася з жыццём сялянства наднёманскай краіны. З такіх раздзелаў, як «Пасажная адзіная дачка» ці «Багатыровічы і хамы» даведваемся аб замілаванні Ажэшка да фальклору, які нават вывучала, каб пасля скарыстаць яго ў сваіх творах. Э. Янкоўскі піша аб плённым уплыве жывой народнай гаворкі. народных прымавак і фразеалагізмаў на мастацкую тканіну «Дзюрдзяў» і «Нізін», на шматлікія навелы.

Каштоўнай складальнай часткай кнігі аб польскай пісьменніцы з'яўляецца яе ілюстрацыйны бок. Тут шмат фотаздымкаў і рэпрадукцый. часта ўпершыню публікаваных.

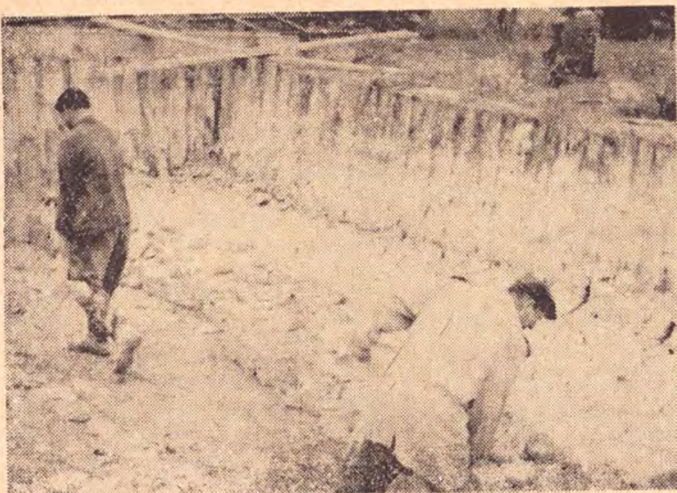
Выданне па аб'ёму вялікае — налічвае 683 старонкі. Цана — 55 зл.

а. с.

ГІСТОРЫЯ МІЛЕЙЧЫЦКАЙ КАФЛІ

(Працяг са стар 2)

Зараз у нашай кафлярні працуе 47 рабочых. Частка з іх працуе толькі ў кафлярні, большасць — гэта так званыя сялянеработнія, якія маюць у Мілейчыцах свае кавалкі зямлі. Гаспадаркі іх на толькі малыя. што без дадатковага заробку не маглі б з іх утрымацца. Такім чынам кафлярня мае эканамічнае значэнне для пэўнай часткі жыхароў Мілейчыц.

Пакуль што большасць прац у мілейчыцкай кафлярні выконваецца ўручную. Незадоўга будуць яны змеханізаваны.

Пакуль што большасць прац у нашым прадпрыемстве выконваецца ўручную. У будучыні, аднак, плануем асноўныя працы ў кафлярні змеханізаваць. Планы прадукцыі выконваем. у гэтым годзе маем надзею на некалькі працэнтаў перакрочыць.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК
Фота аўтара

З ДРЭВА

Народная вытворчасць знайшла цяпер сабе добрую апеку. Народныя вырабы цэняцца і займаюць пачэснае месца ў музеях. Жывую народную творчасць падтрымліваюць Міністэрства культуры і аддзелы культуры рад нарадовых. Адным з апекуноў з'яўляецца «Цэпэлія», якая займаецца гандлем народнымі мастацкімі вырабамі. Такая дзейнасць «Цэпэліі» дае вялікую карысць дзяржаве і самым вытворцам. У нашым ваяводстве Спулдзельчае аб'яднанне саматужнікаў (халупнікаў) і народных вытворцаў (належыць да «Цэпэліі») дае працу 1500 саматужнікам, а гадавы абарот аб'яднання складзе ў суме ў гэтым годзе 18 мільёнаў злотых.

Вытворчасць у нашым ваяводстве — гэта саламяныя плеценыя кашы, каробкі і маты, тканыя на кроснах. На далейшым плане застаюцца іншыя вырабы. такія як: тканіны, кераміка. ці ўрэшце драўляныя вырабы, аб якіх і хачу ў сённяшнім артыкуле расказаць.

Драўляныя прадметы некалі шырока выкарыстоўваліся на вёсцы ў штодзённым жыцці. Былі гэта лыжкі, сальніцы, зробленыя з аднаго кавалка дрэва, капанькі. вёдры, бочкі, міскі, урэшце хатняя мэбля на чале з пасажнымі куфрамі.

Спулдзельчае аб'яднанне ў гэтым годзе занялося такімі вырабамі з дрэва і з прыемнасцю даношу аб першых выніках працы. Ужо 5 узораў вырабаў з дрэва экспартуем, а неўзабаве пойдуць за граніцу і іншыя, прадукцыя якіх пачынаецца.

Адкуль зацікаўленне іншых краін нашымі вырабамі з дрэва?

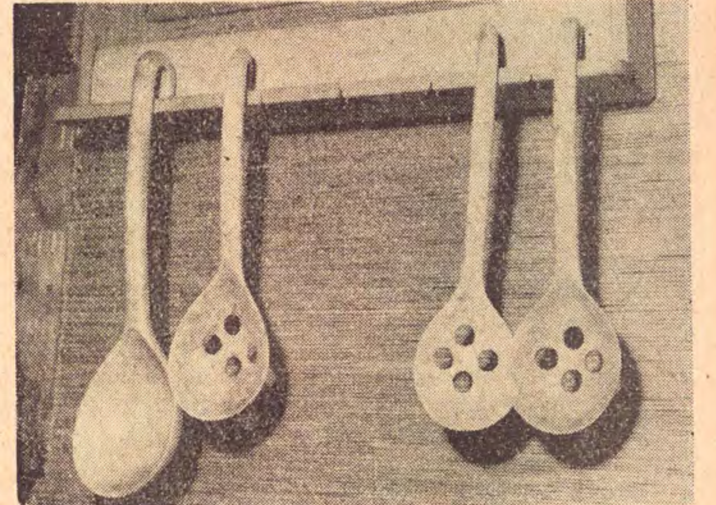
Пытанне шырокае і вяжацца з жыццём вялікіх гарадоў, вялікай механізацыяй і хуткім тэмпам жыцця. Гэты хуткі тэмп жыцця і пастаянная сутычнасць з машынамі моцна мучыць людзей псіхічна. Яны пачынаюць прагнуць кантакту з простымі, нават прымітыўнымі вырабамі людскіх рук. Такі кантакт дае адпачынак. Значэнне простых вырабаў не ад сёння ведаюць псіхолагі і псіхіятры, ужываючы іх у лячэнні.

Вялікая сіла простых народных вырабаў скрываецца ў іх унікальнасці, сапраўднасці і непаўторнасці. Можна глядзець многа прадметаў і бачыць у кожным нешта індывідуальнае, чаго не мае іншы прадмет — нейкія нарэзы, палажэнне слаёў, сучок, урэшце індывідуальны непаўторны рыс творцы, які накідае яму сам кшталт кавалка дрэва.

Мастак той, хто робіць з вузлістай чачоты драўляную сальніцу з моцным вухам, і той, хто выкарыстоўваючы ўлажэнне сукоў і слаёў робіць просты паднос. таксама і той, хто з ліповага клёцка выразае чалавечыя постаці, беручы ўзоры са свайго наваколля.

Мала маем яшчэ людзей. якія свае здольнасці аддалі гэтай цвёрдай сыравіне. Дрэва чакае на ўсё новых мастакоў. Тых, якія супрацуюць са Спулдзельчым аб'яднаннем, можна палічыць на пальцах. Да іх належыць здольны скульптар Уладзімір Наумюк з Канюк у Бельскім павеце, стары знаўца дрэва Павел Каланчынскі з Мельніка над Бугам, Мікалай Харытанюк з Рыбалаў і ўрэшце Казімір Кісялевіч з Гайнаўкі. які вырабляе аздобленыя куфры. Не справа ў тым. каб вылічыць усіх. Напэўна ёсць яшчэ многа здольных людзей. Рэч у чым іншым заключаецца Нельга дапусціць. каб тыя яшчэ невядомыя. марнавалі свае таленты. Трэба, каб і яны пачалі працу. Для іх будзе гэта добрым заробкам. а дзяржаве таксама прынясе карысць.

Мгр Зыгмунт Цясельскі

Лыжкі — праца Паўла Каланчынскага з Мельніка.

Кубак — праца Уладзіміра Наумюка з Канюк.

Чалавек са ступай — праца Уладзіміра Наумюка з Канюк.

(Працяг са стар. 1)

ЯСНЫ ГАСЦІНЕЦ НАРВЫ

Іван Граматовіч успамінае...

цець бачыць гэтае новае. Дзеці былі яшчэ малыя, калі памёр бацька. Было цяжка. Я засталася сама з чацвёра дзяцьмі. Што далей? Знайшлася рада. Сын, Лявон, паехаў на афіцэрскую школу, дзве дачкі закончылі Варшаўскую медыцынскую акадэмію, Яўген, таксама сын, Варшаўскую палітэхніку і працуе на гданскай суднабудаўнічай верфі».

Больш 76 хлопцаў і дзяўчат з Нарвы вучыцца ў тэхнікумах і агульнаадукацыйных школах. 26 сыноў і дочак Нарвы вучыцца ў вышэйшых навучальных установах, 16 сялянскіх сыноў — сёння афіцэры народнага войска, 19 закончыла вышэйшыя школы, а 36 здабывае званне кваліфікаванага гаспадара ў мясцовай школе СПР. Больш 90 асоб працуе на фабрыках і ўстановах ваяводства.

У сярэдзіне мястэчка прыгожы будынак. Тут дзіцячы сад. Будынак з многімі заламі, з якіх кожная мае сваю назву: ружовая, блакітная, крэмавая. Свет, які даўней для нараўскіх дзяцей існаваў толькі ў казцы, цяпер з'яўляецца рэчаіснасцю.

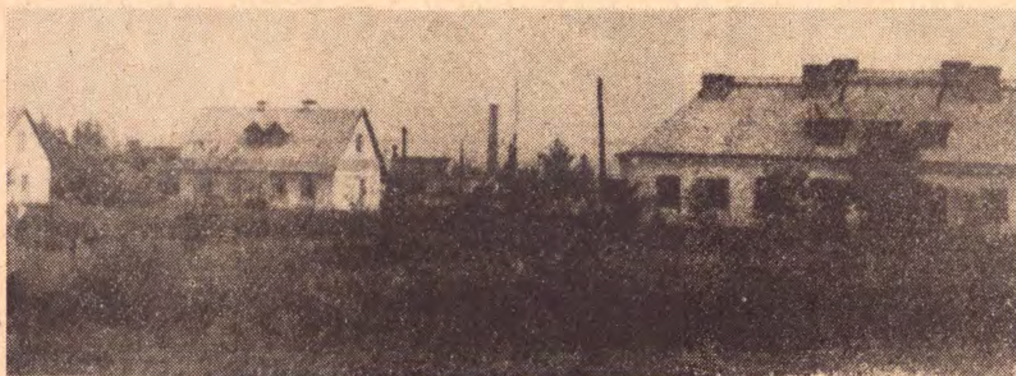
Многа спраў, многа рэчаў, якія змяніліся. Яны гавораць аб прагрэсе Нарвы. У будучыні будзе тут дзяржаўная фабрыка драўлянай галантэрэі. На парослых некалі зеллем пляцах, стаяць сельскагаспадарчыя машыны, трактары ПОМ-у.

У мінулым годзе збудавана агранамоўку, ветэрынарную лячэбніцу і 8 ГС-аўскіх гандлёвых павільёнаў. У гэтым годзе будуецца пункт аховы здароўя і трохтонная пякарня ГС.

Змянілася жыццё вёскі. Змянілася жыццё і Нарвы. Газавую лямпу замяніла электрычная. Гаспадар не тоне ўжо ў балоцістай дарозе. Перад ім распасціраецца ясны, біты гасцінец.

Кастусь ЛЯШЧЫНСКІ

фота **В. Рудчык**

Помаўскія будынкі.

(Працяг са стар. 1)

Багаты без грошай

Нават тады, калі на тваім конце не хопіць ужо грошай. СОП гарантуе табе крэдыт да сумы 10 тысяч злотых. Кантора СОП-у паведаміць цябе, што твае ашчаднасці ўжо кончыліся і ты карыстаеш з іхняй дапамогі. Прывязеш на базу паршука ці цяля. або іншы тавар — тады адлічаць, што пазычылі. А ты надалей плаціш чэкамі.

Ужо каля трох тысяч сялян. жыхароў Беластоцкага ваяводства, скарыстала з гэтай навінкі, якую ў маі б.г. увялі ва ўсёй краіне ашчадна - пазыкавыя спулдзельні.

Згодна з паразумленнем, якое падпісана паміж ваяводскім праўленнем СОП. а ВЗГС-ам сяляне — уласнікі чэкавых кніжак СОП — маюць першынства ў пакупцы трудна дасгупных матэрыялаў.

СОП-ы прабуюць раскруціць мэтанакіраваную ашчаднасць. Трэба табе за некалькі год будаваць. скажам, памяшканне, абору або клуню — калі ласка, закладай у сваім СОП-е **ашчадную мэтанакіраваную кніжку**, адкладай на яе кожную залатоўку, а калі назбіраеш дастатковую колькасць грошай, каб распачаць будову, СОП табе ахвотна дапаможа. Гарантуе ён патрэбныя матэрыялы (цэмент. жалеза, цэглу і т. п.), дае крэдыт на заканчэнне пабудовы. Гэтыя навінкі СОП яшчэ толькі што родзяцца і на іх шырэйшае распаўсюджанне прыдзецца пачакаць.

Не трэба хіба гаварыць, якую выгоду стварае для сялян гэтая форма ашчаднасцей. На жаль, пакуль што СОП-ы не заўсёды паспяхова спраўляюцца з забеспячэннем сваіх членаў — уласнікаў мэтанакіраваных ашчадных кніжак у цяжкадаступныя матэрыялы. І гэта з'яўляецца асноўнай перашкодай для буйнейшага развіцця мэтанакіраванай ашчаднасці.

В. РУДЧЫК

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЦЯЛЯЦІНА ЦІ ЯЛАВІЧЫНА?

Да гэтага часу ў нас панавала мода на продаж маладых цялят. Калі не пакідаюць гадаваць, дык раз-раз — і ўжо няма цяляці! Селянін лічыў, што так найлепш. бо «зусім не каштуе», а грошы атрымлівае. І з-за такога фальшывага пункту гледжання сяляне Беластоцкага павета прадавалі ў год каля 20 тыс. цялят.

Уся гэта справа мае два бакі: першы — неапраўданыя страты ў жывёлагадоўлі, другі — нявыкарыстаныя шанцы атрымаць вялікую колькасць ялавічыны.

Цяляты растуць хутка. За 6 месяцаў дасягаюць 130—150 кг, а да 18 — больш 350 кг. Каштоўны вопыт здабыла наша сельскагаспадарчая доследная станцыя ў Бебжы (Граеўскі павет). Там сцверджана, што дзённы прырост перавышае часта 1 кг пры ўласных кармах. Летам кармавыя патрэбы цялят забяспечвае паша, а зімой — сілас, выжымкі, вывар, сена і салома.

Цялят, прызначаных на мяса, кормім трошкі інакш, чым тых, што пакінуты на гадоўлю. Розніца заключаецца перш за ўсё ў колькасці поўнага малака, якое мы ім даем. Поўнае малако даем да 5 тыдня, а абястлушчанае да 16 тыдня (найбольш малака — 9 літраў — прыпадае на 6—7 тыдзень). Збожжа даем ад 3 да 8 тыдня (колькі хочуць), а пасля паступова павялічваем ад 0.5 кг да 2 кг на 16 тыдзень.

Далей кормім цялят так, як і кароў. Летам — паша і каля 1 кг канцэнтраваных кармоў, зімой — каля 30 кг сіласу і коранеплодаў, а таксама 2—3 кг сена і дасыта саломы.

Дарослую жывёлу, прызначаную на ўбой, адкормліваем 2—3 месяцы. Кормім іх сіласам, выжымкамі, вываркам, сенам і саломай. Напрыклад, 60 кг засіласаваных выжымак з цукровых буракоў, 4 кг сена і колькі хоча саломы. Неабходны дадатак — 80 гр кармавой крэйды і 50 гр солі ўдзень.

Пад канец адкорму жывёла траціць апетыт. У гэты час трэба даваць розныя кармы, між іншым 1—1,5 кг збожжавых кармоў. Добра даваць, напр., буракі ці бручку.

У апошні час у нашым ваяводстве значна ўзрасло зацікаўленне адкормам жывёлы на ўбой. У гэтым годзе сяляне законтрактавалі больш 100 тыс. галоў жывёлы, перавысіўшы намечаны план. Сур'ёзна ўзяліся за адкорм жывёлы нашы дзяржаўныя гаспадаркі, бачачы ў гэтым крыніцу добрых даходаў.

А мы ўсё цешымся, што будзе больш маладой, смачнай і пажыўнай ялавічыны. Гэта азначае ўпадак эры свіной катлеты.

Інж. М. Сухажэбрскі

◆ У ДАПАМОГУ НАСТАЎНІКАМ ◆

Сустракаючыся з настаўнікамі, мы часта чулі скаргі на недахоп навуковых дапаможнікаў. Асабліва да навучання беларускай мовы і літаратуры. Мы вырашылі дапамагчы настаўнікам і адкрываем на сваіх старонках рубрыку «У дапамогу настаўнікам». Пачнем ад змяшчэння літаратурных тэкстаў, якія прадбачаны праграмай навучання (пакуль выйдзе новая праграма, будзем арыентавацца па старой), і якіх цяжэй дастаць у нашых бібліятэках і кніжным гандлю. Просім настаўнікаў напісаць нам, ці такая форма рубрыкі адпавядае ім, ці хацелі б бачыць рубрыку інакш (і як). Чакаем на лісты і прапановы. Сёння ж змяшчаем паэму Міхася Машары «Кастусь Каліноўскі» (тэма для VI класа).

МІХАСЬ МАШАРА

Кастусь Каліноўскі

I

Паўстанне згашана, зламана,
пануе самаволле зноў.
Па краю ўсім крывавяць раны;
зара фарбуецца ў кроў.

Брыдуць разбітыя героі
таемнай сцежкай на зару,
панікла зноўку галавою
у чорным суме Беларусь.

І там і тут — пажары свецяць:
і значаць кроўю снежны шлях.
Ідуць па ім паўстання дзеці,
і звоняць путы на нагах.

Бізун жандара,
кат і куля
на згаслых вогнішчах крывёй
спраўляюць п'янае разгулле
над «усміронай старанай».

II

Паўстанне згашана, зламана,
лікуй і цешся, Мураўёў:
табой заглумлена, стаптана
надзея вольнасці ізноў.

Пад цяжкім ботам мураўёўскім
замоўкла Беларусь і Польшча,
і сам нат грозны Каліноўскі
ўжо цару не страшны больш.

Пануры мур-астрог..., і краты
у лёху цёмным і глухім,
як леў зняволены, «дыктатар»
сядзіць, закуты ў ланцугі.

О лёхі!
Як цяжка чуць сябе між вамі
І знаць, што згінеш тут адзін
тады, як сонца над палямі,
прастору шыр і неба сінь.

Чаргой праходзяць успаміны
у сумных думках змагара:
— Не страшна згінуць...
Трэба — згіну.

Я знаю — гіну не дарма!
Паўстане край мой,
край любімы...
Яму я волю абвясціў.
Цябе, народ,
цябе, радзіма,
як я,
ніхто так не любіў.

І веру я,
што голас сына,
якога кат вядзе на крыж,
прайдзе, як гром, па ўсёй краіне
і ўскалыхне нямую ціш.

Няхай ты спіш яшчэ, народзе,
няхай пакутай і цямрой
твой кат у дзікім карагодзе
яшчэ глуміцца над табой.

Але ні гора, ні няволя,
што ў хаце сталі на папас,
не згасяць зор тваіх ніколі,
што ткуць твой шлях у прышлы
час

І вы, муры маёй вязніцы,
вы — сведкі крыўды і пакут,
вас хутка крыллем навальніцы
змяце з зямлі працоўны люд.

III

Маўчаць муры...
Маўчаць нямыя, —
нічым няўзрушаны астрог, —
надоўгі сведкі векавыя, —
што ім ўся боль людскіх знямог!

Ізноў бунтар па лёху ходзіць,
з ім дум яго мяцежны рой,
як бы праверыць шлях свой хоча
ці суд трымае над сабой.

— Ну што ж, Кастусь?
Ты згінеш, братка.
Прайграў ў няроўнай барацьбе.
Ды сцяг і думы тае спадкам
народ наперад панясе.

І тыя дробныя зярняты,
што ў ноч кідаў з размаху ты,
узыдуць там, ля шэрых хатаў,
пачаткам будуць барацьбы.

Не змоўкне кліч «Мужыцкай
праўды»:
не згасне душ бунтуючых алтар:
вы не загінеце абодва —
ні ты, ні Яська-Гаспадар.

Словы твае, як лісця жменю,
па свеце вецер разнясе
і песню ў новым пакаленні
пра нас народ яшчэ спяе.

Прыму усё...
Знясу цяжар увесь лагодна...
І нават маладасць маю
аддам, як дар,
краіне роднай.
І сэрца жар.
І непакорную душу.

Я сам сляды свае адзнач
якіх стагоддзі не сатруць,
бо напрарочыў я удачу
табе, радзіма - Беларусь.

IV

Загрукаталі засоў іржавы,
і стража абступае ўраз:
— Вас кліча суд там, суд
дзяржаўны,
ідзём на суд! Настаў твой час!

На суд!
На здзек!
На глум крывавы...
На суд апошні йдзём, Кастусь!
За светлы шлях за шлях у славу,
за лёс твой светлы, Беларусь.

V

Пакой вялізны і шырокі.
У муры панурым і старым,
заняў сялібай суд высокі, —
злачынцаў суд сабраўся ў ім.

За столам суддзі селі чынна,
па ўзбоччу — царскі пракурор,
і слугі ўсе, — як быць павінна,
як павялося з даўніх пор.

Настрой вясёлы маюць суддзі,
сядзяць, як быццам на піру.
Крывавай справай сёння будуць
служыць крываваму цару.

Старэйшы з іх рукою тлустай
махнуў ў натоўп пакорных слуг,
натоўп варушыцца паслушна
згадаць яго уладны рух.

І адчынілі дзверы з кратай,
і між жандараў-вусачоў
ідзе на суд Кастусь —
«дыктатар» —
патомак горды крывічоў.

І скрыжаваліся пагляды
вачэй суддзі і вязняра.
У вязня — думная пагарда,
тупая злосць у суддзі была.
Усеўшыся за стол паважна,
суддзя законы расхрыстаў
і тонам строгім і выразным
свой суд пытаннем распачаў.

Суддзя

З якога роду?
Дзе жыў?
І як завуць?

Кастусь

Я з беларускага народу,
яму служыў,
а імя ўнукі ўспамянуць.

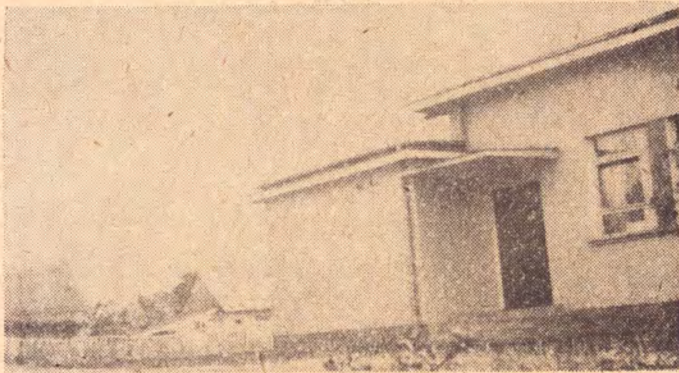
Суддзя

Не будзьце вы такім упартым,
пазвалі вас тут па загаду
вышэйшай ўлады, — не пара
на жарты.
Вы бунтавалі супраць ладу
і волі нашага цара?

Кастусь

Але, я бунтаваў.
Вы — правы.
Але віны не прызнаю!
Падняў змагання сцяг крывавы
за працы люд! За Беларусь!
Я знаю, блізка дзень расплаты
для вас — свабоды грабары.
Дарэмны здзекі, мукі, каты, —
вам не стрымаць тае пары.

ПАДГЛЕДЖВАЮЦЬ

Святліца ў Дарожках цудоўная, але толькі на выгляд. У ёй нічога не адбываецца, калі не лічыць б'бл'ятэкі, ну, і святочных танцаў... Ага, ёсць яшчэ тэлевізар «Туркус» ды папсавалі яго дзеці...

Ад новага года будзе новы кіраўнік святліцы ў асобе Яна Замбковіча, трактарыста спулдзельні. Кажуць, хлапец ён жвавы і ўмее весці культурную працу. Выходзіць, што вёска ніяк не можа абысціся без спулдзельчага актыву нават у культурных справах.

(Працяг са стар. 1)

рожкаўская спулдзельня з аплатаю за яе па 500 злотых у месяц. Будзе ў ёй трымаць каля сарака штук свайго ялаўніка. Яшчэ адну абору намераны наняць у далёкіх Плюцічах, дзе ў наступным годзе сарганізуецца вялікую птушкаферму. Пры аказіі будзе праца мясцовым, плюціцкім аматарам заробку.

Коней у прадукцыйнай спулдзельні ў Дарожках усяго пяць штук. Не патрэбна ім многа, гэтых дармаедаў. У цяжкіх гаспадарскіх работах выручаюць спулдзельцаў машыны. Ёсць два трактары, самаходны камбайн, два малацільныя агрэгаты, снапавязалка, электрычная даілка, якая абслугоўвае за адзін раз дзевяць кароў. Ёсць бульбакапалка, электрычны млын, свая грузавая машына маркі «Люблін» і шмат іншай тэхнікі.

Дзякуючы шырокай механізацыі палявых і гаспадарскіх работ лягчэй працуецца і **больш ёсць карысці** з гэтай працы. Напрыклад, ураджаі збожжа намнога перавышаюць ураджаі на палетках індывідуальных гаспадароў. Бо, скажам шчыра, ніхто з гаспадароў яшчэ не дабіўся ўраджаю жыта ці другога збожжа па 21 цэнтнер з гектара. Авёс сёлета, мабыць, горшы, як і ўсюды, але жыта было цалкам не горшае ад мінулагодняга.

Бухгалтар спулдзельні, Таццяна Шпіца, паведаміла, што першыя абмалоты далі нават па **трыццаць** цэнтнераў збожжа. Але, вядома, не ўсё яно аднолькавае, ёсць і горшае. Абмалоты пакуль што не закончаны, аднак Таня (яе муж аграном) упэўнена ў тым, што агульны вынік абмалотаў будзе большы, чым дваццаць адзін цэнтнер з аднаго гектара.

Такія рэзультаты калектыўнай, механізаванай сельскай гаспадаркі — **гэта добры прыклад усёй аколіцы.**

У Дарожках няма сельскагаспадарчага гуртка. Індывідуальныя гаспадары на сваім агульным сходзе рашылі перадаць прадукцыйнай спулдзельні свой грамадскі фонд — ФРР. Спулдзельня, за падораныя ёй грошы, закупіла малацільны агрэгат, якім карыстаецца цяпер уся вёска па ільготных цэнах. Зараз **дарожкаўскія гаспадары не толькі ахвотна малоцяць агрэгатам, але просяць спулдзельню аб гатунковае зерне на сяўбу, наймаюць трактары для арання поля, пазычаюць сеялкі.** Зразумела, што не задарма. Толькі за мінулы **1963** год, індывідуальныя гаспадары заплацілі спулдзельні за яе машынныя ўслугі 65 тысяч злотых!

Людзі падгледзелі, як і што робіцца ў спулдзельчай гаспадарцы і пераканаліся, што ёсць чаму павучыцца ў спулдзельцаў. Як гаворыць старая пагаворка, навука каштуе грошай (65 тыс. зл. за адзін год).

Прадукцыйная спулдзельня ў Дарожках разбудоўваецца. Перад усім, цесна для машын. патрэбна пашырыць гаражы — яны не з гумы, не расцягваюцца — значыць, патрэбна будова і то не малая. Затым, надта моцна патрэбны свае механічныя варштаты. Пабудова варштатаў пачнецца ў наступным годзе. На наступны 1965 год прадбачаны таксама і другія інвестыцыі. Вось, для прыкладу, скажам, што будзе збудавана цяпліца для вырошчвання ранняй гароднiны. Ад Дарожак да Беластока недалёка, а маючы такі транспарт, як машына «Люблін», можна вазіць у горад на продаж раннюю капусту, агуркі, салат. Даход, так сказаць, пэўны і немалы. Кошты будовы цяпліцы хутка вернуцца назад і да таго з прыбыткам. Такі ПГР Ігнаткі мае ў Беластоку нават сваю краму, у якой пасля абеду няма чаго рабіць, бо ўсё раскупяць гараджане яшчэ ў ранішні час.

Значыць, **патрэбная рэч гэта цяпліца.**

Член праўлення прадукцыйнай спулдзельні, Федзя Матвейчук, звярнуў увагу на яшчэ адзін істотны бок гаспадарчай дзейнасці. Менавіта, **сіласы.** Сіласнага корму, у асноўным з лісця буракоў, спулдзельня рыхтуе на зіму дзесяткі і дзесяткі тон. Гэта смакавіты і як жа карысны корм жывёліне мае першараднае значэнне ў павелічэнні малочнасці кароў. Гаспадары ведаюць аб карысцях з продажу малака і прадаюць яго наогул шмат, за што атрымоўваюць, так сказаць, чыстыя грошы на руку. Аднак, здаецца, не дацэньваюць яны значэння сіласу ў зімовым кармленні кароў і ў выніку змяншаецца іх малочнасць, даходнасць.

Народ зразумеў карысць механізацыі, зразумеў карысць штучных угнаенняў. **Цяпер чарга на сіласы.** **(С.Я.)**

Фота аўтара

Дасягненні Палічнай

Грамада Палічна ў мінулым з заняпаўшымі вёскамі, з амаль непісьменным насельніцтвам за часы народнай улады дабілася вялікіх дасягненняў. Зараз у грамадзе Палічна больш як 430 падпісчыкаў розных газет і часопісаў. За панскай Польшчы сем класаў заканчвала з грамады толькі 0,2% моладзі. Цяпер заканчваюць усе дзеці. Да лекара ў мінулым трэба было ехаць за 20 км., да Гайнаўкі. Зараз не толькі ёсць пункт аховы здароўя, але і аптэчны пункт. У Палічнай пабудавана вельмі прыгожую школу-помнік 1000-годдзя Польскай дзяржавы, стражацкую рэмізу супольна са святліцай і краму. Пры гэтых будовах шмат уложана грамадскай працы. Нямала грамадскага чыну ёсць і пры меліярацыі сенажацяў і пры жвіраванні дарог. Пры гэтых жвіроўках пасаджана 2 тысячы штук дэкаратыўных дрэвак. Вялікая работа зроблена пры залясенні зямельных няўгоддзяў. У грамадзе на 200 га. непрыгоднай зямлі красуецца маладзенькі лес, які ў будучыні прынясе многа карысці.

Грамадская праца жыхароў грамады Палічна за мінулых 10 год ацэньваецца на 3 150 000 зл., а вартасць грамадскіх чынаў за бягучы год складае суму 390 000 зл. Пасля вайны вёскі ўпрыгожыліся таксама новапабудаванымі 183 дамамі.

Тэкст і фота

М. Хмялеўскага

Школа ў Палічнай.

СУМЛЕННАСЦЬ ЧАЛАВЕКА

Сельскагаспадарчы гурток у Гуранах не адносіцца да найлепшых у Сакольскім павеце. Не мае ён яшчэ пакуль што новага трактара. Аднак ён не «едзе» на стратах, а мае кожны год не менш дзесяці тысяч чыстага даходу. Да росту даходаў гуртка найбольш прычыняецца Станіслаў Міран, які малацільным агрэгатам малоціць збожжа для гуртКоўцаў і для негуртКоўцаў сваёй і суседніх вёсак. Пад яго апекаю малацільны агрэгат заўсёды добра вымалочвае збожжа. А гэта для гаспадароў найважнейшае.

Станіслаў Міран працуе сумленна, добра. Здараецца часам так, што нагаворваюць яго сяляне, каб упісаў у карту працы менш гадзін малацьбы, каб за незалічаныя гадзіны ўзяў сабе грошы і менш лічыў аплаты ад гаспадара. Але кожны, хто паспрабуе дамагацца такога фальшу, сораму толькі набярэцца.

Было гэта не так даўно, як у Ю. К. з суседняй вёскі малаціў Станіслаў Міран 6 гадзін. Пасля заканчэння малацьбы Ю. К. паклікаў Станіслава і пачаў прасіць:

— Стасю, запішы тры гадзіны. За апошнія тры гадзіны сабе возьмеш грошы

(Працяг на стар. 7)

Суддзя

Маўчы, бунтар! Мяцежнік дзікі
і абаронца мужыка!..
На лад магутны і вялікі
як паднялась твая рука?

Кастусь

Не страшна смерць і вашы
кпіны.
Аддаў змаганню я ўсё
і рад для роднае краіны
аддаць жыццё.

Суддзя

Падумай...
Як хочаш жыць — нам без
утайкі
адкрый памочнікаў усіх
і главароў мяцежнай шайкі —
літоўскіх, польскіх і сваіх.

Кастусь

Такой агіднаю цаною
жыццё сабе я не куплю,
гандлюйце вы, паны, сабою —
я кроў братоў не прадаю.

Ёсць суд патомкаў. За дарогу,
што мы праходзім па зямлі,
не вам прысуд рабіць свой строгі,
яму правы вякі далі.

Змяі ліслівай кінце джала,
дарма спакусы.. Я — не ваш!
I ваших «срэбранікаў» мала...
Я — барацьбіт, а не юдаш!

Усё прыму... пакуты, болі,
са смерцю нават прымірусь,
адно — не здраджу я ніколі
працоўны люд і Беларусь!

Няхай памру...
Вы смерць расславіце маю.
З крывавых мукаў
ў сэрцах унукаў
я ў помеце жорсткай і багатай
як агні ветам расквіту
на гібель вашу, каты.

Суддзя

Маўчаць! Мы сілаю задушым
на век вякоў любы дакор.
Яго пазбавіць слова мушу, —
за вамі слова, пракурор!

Пракурор

Я доўга гаварыць не буду.
высокі суд, — тут ясна ўсё,
я дамагаюся прысудам
смяротнай кары для яго.

Ён яўна йшоў супроць улады
і волі рускага цара,
са сцягам помсты і пагарды,
з вар'яцкай мэтай бунтара.

I — паланёны — перад вамі
грозіць асмельваецца тут,
і бунту поўнымі славамі
прарочыць смее свой прысуд!

Мяцежнай думаю заняты,
ён рыхтаваў пагібель нам.
Няхай жа сёння,
ў дзень расплаты,
высокі суд,
ён згіне сам!

Кастусь

Мяне асудзіце, я знаю...
Ды згіну я не марна тут:
цаной жыцця я узнімаю
на барацьбу працоўны люд.

Са мной не згінуць мае дзеі
і дух народнай барацьбы;
не пераможаце ідэі
вялікай праўды на зямлі.

Суддзя

Маўчаць, мяцежнік развянчаны,
главар бунтуючых рабоў!
Ты нашай сілай пакараны,
спаткацца з смерцю будзь гатоў.

Кастусь

О, я даўно гатоў.
Памру...
А вам прыпомняць
смерць маю.

VI

I лёха зноў ў сырой вязніцы,
і ў ёй Кастусь адным адзін,
і думы зноў яго крынічуць
ў смяротным ходзе каляін.

— Памру, памру...
Няхай... не шкода
пражытых дзён і нат жыцця.
Патрэбна сёння для народа
афяра гэтая мая.

О Беларусь!
Мая Марыська!
Каханне шчырае маё,
Бывай! —
Расстанне надта блізка.
Бывай, змаганне і жыццё!

Бывай, няволя і пакута!
Бывай, народ!
Я ўсё аддаў табе.
Ты разарвеш няволі путы
і жыць пачнеш сабой, сабе.

Народзе ўстанеш! —
I пару кай
за лёс твой сёння смерць мая.
З няволі, здзеку, крыўд і мукі
паўстанеш да жыцця!

Я не прадам цябе, не здраджу
ні на гары, ні у лагу,
а зблудзіш ноччу — я дараджу,
знайсці дарогу памагу.

Паклон апошні на расстанні
братам — з-над берагоў Нявы!
Я другам быў вам па змаганню,
а мне —
настаўнікамі вы.

Бывайце вы, сябры паўстання
з-пад знаку белага арла!
Мы разышліся на скрыжаванні,
бо мэта розная была.

О смерць!
Я ўжо гатовы..
I не бунтую — не крычу.
Знімай жа, кат, мае аковы,
памерці вольным я хачу.

Усё аддаў:
нічога не пакінуў,
парваў з жыццём я ніткі ўсе —
адно засталася — загінуць...
Трэба — згіну!
Зямелька, матухна, прымі мяне!

. . . .

У Вільні дзень
пануры і руплівы,
Лукішскі пляц людзьмі заняты.
I шыбеніца паміж імі,
пад шыбеніцай — царскі кат.

Блішчыць сцюдзёна штык
жаўнера,
грыміць сярдзіта барабан,
і праз натоўп паходкай смелай
ідзе наш Каліноўскі сам.

На эшафот Кастусь —
«дыктатар»
ўсходзіць цвёрдаю ступой.
Навокал ціш...
А пракуратар
прысуд чытае прад таўпой:
— Мяцежнік Каліноўскі
на смерць асуджаны за бунт.
I па загаду мураўёўскім
павешан сёння будзе тут..

*

I згінуў ён
на плошчы адзінокім.
Натоўп шумеў,
і ціха падаў снег.
Трывога
птушкай узнялася высока
і паляцела ўдаль —
да саламяных стрэх.

. . . .

Ішлі гады
прасторамі краіны.
У барацьбе народ
мацнеў і рос.
I справы
й думы згінуўшага сына,
як запавет,
у сэрцы сваім нёс.

I вось прыйшоў
Кастрычнік бураломам,
сарваў няволі царскай ланцугі,
параскідаў вяковыя заломы
і адчыніў
шырокія шляхі.

Таму у дні
цяжкіх выпрабаванняў
легендай мужнасці паўстаў
Кастусь
і, сцяўшыся з чужынцам
у змаганні,
ізноўку вёў
народ у бой за Беларусь.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

КАБ БРАЛІ ГРОШЫ — ПАВЕРЫЛІ Б

Лістападаўскім адвячоркам 1940 года вуліцаю ад цэнтра Ліёна да дач над Ронаю ішло двух хлопцаў — скаўтаў. Цягнулі расшатаны возік, на якім стаяла скрыня з надпісам «медыцынская электрычная апаратура». Даходзячы да будынка мясцовага гестапа пачалі яны весела свістаць. Вартаўнік закрычаў на іх: — Цішэй!... пайшлі вон са сваім чартоўскім возікам!!

Возік хутка забразгатаў па вуліцы, што зыходзіла ўніз да ракі. Ужо цямнела. Нідзе ні жывой душы. Хлопцы спыніліся ля ціхай, здавалася б, пустой дачы — адчынілі браму, ўвезлі багаж. Адзін з іх застаўся вартаваць ля плоту, а другі накіраваўся проста да шопы і асцярожна пастукаўся ў дзверы. На парозе паказаўся малады мужчына ў акулярах. Хвіліну гаварылі, потым з сярэдзіны выйшла яшчэ двух мужчын — першы з іх высокі, поўны, з кароткімі сівымі валасамі; другі — трыццацігадовы брунет. Усе разам знялі з возіка скрыню.

Высокім мужчынам быў ніхто іншы, як сам прафесар Андрэ Хельбронер, адзін з ініцыятараў атамных доследаў. Брунетам аказаўся Альфрэд Аскеназі, надта здольны вучоны, адзін са стваральнікаў новай навукі, слаўнай сёння, кібернетыкі. Трэці, у акулярах — гэта Жак Бержэр, малады вучоны. Перад летнім нашэсцем гітлераўцаў на Францыю працаваў у лабараторыі прафесара Хельбронера.

У скрыні знаходзілася сканструяваная імі тайная радыёстанцыя вялікай моцы. Так пачала сваю дзейнасць адна з французскіх груп падпольнага супраціўлення створаная вучонымі — патрыётамі. Ясна, што такія людзі — асабліва праф. Хельбронер — мелі масу знаёмых сярод французскіх і загранічных вучоных — тэхнікаў. Гітлераўцы дапускалі чужаземцаў часамі да даволі важных спраў, бо не хапала ім сваіх спецыялістаў. Таму ўзнікла магчымасць пранікнуць сакрэты нямецкай ваеннай прадукцыі, хаця служба бяспекі вельмі дакладна «апекавалася» ўсім і ўсімі ёй даверанымі.

Тым не менш, нямецкія фабрыканты ў пагоні за даходамі, міжвольна самі выдавалі найбольш тайныя планы Рэйха. І так, напрыклад, вясною 1943 года нямецкія хімічныя канцэрны завалілі еўрапейскі рынак смалою аб асаблівым хімічным складзе. Прафесару Хельбронеру спатрэбілася няшмат часу, каб правесці лабараторны аналіз гэтай смалы і ўстанавіць, што з'яўляецца яна другарадным прадуктам в і з о л у, які прыдатны ў прадукцыі ракетнага паліва. Значыць, так многа смалы паявілася ў сувязі з тым, што праўдападобна рыхтуецца выпуск таямнічай ракетнай зброі, аб якой ужо здаўна ходзіць ціхая гутарка.

За кароткі час падпольная група пераўтварылася ў праўдзівую арганізацыю.

Гэтых трох вучоных кіруе ўжо шматлікай падпольнай арганізацыяй. У іх руках памалу і сістэматычна збіраецца фахова апрацаваны велізарны інфармацыйны матэрыял, які мае незвычайную вартасць Лондану. Але ўся бяда ў тым, што дагэтуль не ўдалося яшчэ навязаць сувязі з англійскай разведкай.

Прафесар Хельбронер, Бержэр і Аскеназі паехалі ў Швейцарыю, зайшлі ў брытанскае дыпламатычнае прадстаўніцтва, і расказалі пра сваю бяду. Аднак мінулі доўгія тыдні, пакуль адбылася так чаканая сустрэча з агентам англійскай разведкі Інтэліджэнс Сервіс. Ён, выслухаўшы іх, сказаў адно-адзінае слова:

— Колькі?

Вучоныя адразу не зразумелі яго, і калі нарэшце дайшло да іх свядомасці, што агент пытае пра цану, яны пачырванелі ад абурэння і гневу.

Ішлі гады, вайна разгаралася. З Лондана прыбыў спецыяльны агент Гаст для кіраўніцтва падпольнай арганізацыяй названай цяпер крыптанімам «Марка Пола». Траіх вучоных працуе толькі над навукова-тэхнічнымі сакрэтамі нямецкага ракетнага ўзбраення. Перад усім, разыходзілася пра славутыя ракеты - снарады званыя V_1 і V_2. Расшыфравана дакладныя планы гэтых ракет, распрацавана спосабы барацьбы з імі, ўстаноўлена іх базы і заводы.

Як не дзіўна, але ў Лондане не верылі планам, не верылі вучоным — усё гэта лічылі хітрай нямецкай правакацыяй. Аднаго разу Гаст, чалавек вялікага патрыятызму, не вытрымаў і выявіў фактычную прычыну гэтага недаверу:

— Каб тады, у Швейцарыі, вы дамагаліся залатых гор за свае ўслугі, Лондан даўно паверыў бы ў праўдзівасць вашых матэрыялаў!...

У Лондане паверылі тады, калі немцы пачалі бамбіць англійскую сталіцу ракетамі V_1 і V_2.

(а-ся)

РАСЛІНА — ВЯЛІКІ РАТУНАК

Трыццаць год таму назад у амерыканскім штаце Паўднёвая Дакота суша і пяскі давялі да руіны многія гаспадаркі, так званыя, фермы. Людзі пакідалі даўно абжытыя хаты і ішлі ў свет за пошукамі хлеба.

Засушлівыя ваколіцы зноў ажылі, калі праведзена тут пасадку раслінных культур устойлівых на засуху. Вярнулася назад жыццё ў Паўднёвую Дакоту.

На здымках: тая самая ферма перад і пасля пасадкі. (ся)

ДЗЕ МАЕ БЕЛЫЯ СЛАНЫ?

Англійскі пісьменнік Пітэр Таучэнд адкрыў, што ў Еўропе існуе маленькае плем . Яно аб'ядноўвае мітуслівых людзей з маніякальным бляскам у вачах і паводкамі вядомага бухгалтара Берлагі. «Я законны кароль Іспаніі!» — ускрыквае, спахапіўшыся ноччу, прынц Франц-Іозеф, які пражывае ў Вене.

Прэтэндэнтам на французскі трон лічыцца граф Парыжскі, патомак Луі-Філіпа. Мільярдэр, які ўгодліва імянуецца сваімі падхалімамі не інакш, як Генрых VI, валодае вялікімі зямельнымі плошчамі ў Францыі, Партугаліі і Марока і, як паведамляе Таунэнд, карыстаецца падтрымкай дэ-Голя. Адным з яго «найбольш небяспечных» сапернікаў з'яўляецца наследнік брата Напалеона, які нажыў капітал на эксплуатацыі кангалезскіх руднікоў.

Прыхільнікі прэтэндэнта ў кайзеры не стамляюцца паўтараць, што Луі-Фердынанд, унук кайзера Вільгельма будзе добрым дэмакратам для сваіх падданых: нездарма яснавяльможны ўнук доўгі час працаваў на заводах Форда ў Дэтройце.

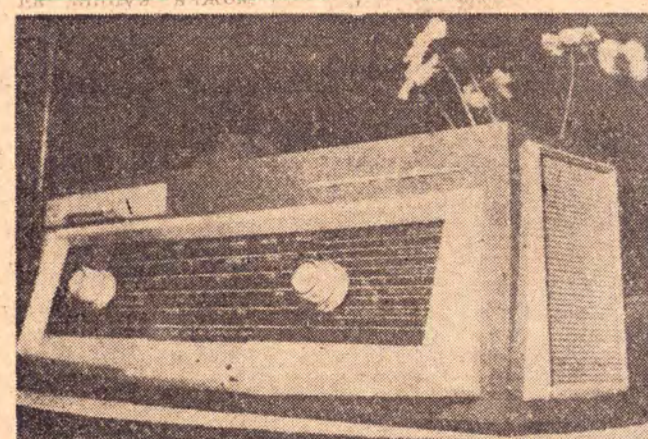
Асноўным прэтэндэнтам на брытанскую карону з'яўляецца 60-гадовы герцаг Баварскі, што пражывае ў Мюнхене. Цяпер ён старэйшы прадстаўнік каталіцкага роду Сцюартаў. Стары і не хацеў бы сварыцца з англійскай каралевай, але фанатычныя члены так званых «сцюартаўскіх таварыстваў» выступаюць у падтрымку яго прэтэнзій больш упарта, чым ён сам.

Адзін з духоўных нашчадкаў Берлагі жыве ў Манака. Гэта ўладальнік бензакалонак Жорж Грымальдзі, які ніяк не падзеліць трон з князем Рэнье.

«Дзе мае белыя сланы?» — усклікаюць мітуслівыя людзі з маніякальным бляскам у вачах. Ім не цярпіцца ўзлезці на прэстолы.

«ТУРАНДОТ»

Радыётэхнічны завод імя Касршака ў Варшаве выпусціў на рынак свой новы радыёпрыёмнік, які па сваёй канструкцыі з'яўляецца апошнім сказам дасягненняў радыётэхнікі. Прыёмнік называецца «Турандот». Не ўступае ён самым дасканалым радыёпрыёмнікам у свеце. Мае 5 дыяпазонаў хваль (закрэсаў), а голас ці музыку перадае два рэпрадуктары спецыяльнай канструкцыі. Выгляд яго самі ацэніце на здымку. Каштуе 2 600 злотых. (вр)

ЮРЫЙ ДОЛЬД-МІХАЙЛІК
БАРОН ФОН ГОЛЬДРЫНГ
Пасля вайны

— І ўсе цалкам з вашай групы адмовіліся вярнуцца дадому? Або можа ёсць такія, што і вярнуліся б, толькі баяцца пра гэта сказаць? — Сомаў уважліва сачыў за выразам твару субяседніка, але той, страсянуўшы галавой, быццам адганяючы сумныя думкі, зноў узяўся за сваё маляванне.

— У чужую душу не ўлезеш... — сказаў ён пасля мінутнага маўчання.

— А вы асабіста?

— Як кажуць: рада б душа ў рай, ды грахі не пускаюць.

— І вялікія грахі?

— Не маленькія! Бо перад тым, як падацца да Уласава, я працаваў у харкаўскай паліцыі.

— Вось як!

— Ну, вядома справа, даводзілася прымаць удзел у розных акцыях...

— Можа і карных?

— Усякае было... Ат, ды што гам успамінаць! Лепш не будзем пра гэта. Дадому вяртацца мне не свеціць... Вы свой ложак у казарме ведаеце?

122

— Вы ж бачылі, як павярнулася мая размова з Пратапопавым...

— Бурна, што і казаць! Мабыць, лепш было б трымаць свае карты пры сабе, а вы ўзялі і адразу іх выклалі.

— Усё роўна, рана або позна, а гэта размова адбылася б. Прынамсі, няхай ведае, я не з тых, хто дазваляе сабой камандаваць.

— Усё гэта так, а ўсё ж... Урэшце, на гэтую тэму мы яшчэ пагаворым. А цяпер пойдзем, я пакажу ваш ложак. Іх тут многа свабодных.

— Чакаюць новае папаўненне?

— А д'ябал яго ведае! Нас тут так трымаюць, што і носа з казармы не высунеш. Самі зараз убачыце.

Двор казармы, куды яны праз некалькі мінут выйшлі, быў падобны на вялікі каменны калодзеж, толькі чатырохкутнай формы. Сценамі яго служылі чатыры аднолькавыя пяціпавярховыя будынкі, якія мелі выгляд аднаго архітэктурнага ансамбля. Са знешнім светам двор злучала толькі высокая брама, абшытая металічнымі лістамі і цяпер моцна зачыненая. Зачыненая з боку вуліцы была і арка пад'езду, размешчанага на поўнач, якраз насупраць брамы. У пад'езд выходзіла некалькі дзвярэй, відаць, нядаўна і наспех зробленых.

На асфальтаваным двары не было ані дрэўца, ані кусціка. Толькі ў цэнтры чырванеў клумбамі кветнічак, над якім, як парасон, уздымаўся туга нацягнуты тэнт.

123

— Месца роздуму і адпачынку? — усміхнуўшыся, запытаўся Сомаў.

— Парылка! — скрывіўся Дамантовіч. — У казармах горача, зверху пячэ. Сюды днём і паткнуцца нельга, адчуваеш сябе, быццам карась на патэльні... Вунь там адзінае месца, дзе можна адпачыць душой, — ён кіўнуў галавой у бок пад'езду.

— Што ж там такое?

— Па-першае і самае галоўнае — невялічкі бар. А ўвогуле сапраўдны бытавы камбінат: магазінчык, цырульня, чысцільшчык абутку, ён жа і кравец...

— Вы нядрэнны чычэроне.

— А я тут накшталт кватэрмайстра. Усіх навічкоў суправаджаю.

Пакой, у які Дамантовіч прывёў Сомава, пакідаў дзіўнае ўражанне. Вялікі і доўгі, ён асвятляўся чатырма вузенькімі вокнамі ў сцяне насупраць уваходу і двума звычайнымі вокнамі ў сцяне злева.

— Штосці падобнае на мадэрнізаваны каземат, — пажартаваў Сомаў.

— Там вуліца, — коратка растлумачыў Дамантовіч, паказаўшы вачыма на вокны - байніцы, і ўжо іншым, дзелавым тонам запытаў: — Вы хацелі б бліжэй да акна або з іншага боку?

124

ТРЫБУНА чытачоў

Капанне бульбы — самая цяжкая работа ў сельскай гаспадарцы. Гаспадар К. Сухаверскі з Кажаноў не супраць таго, каб прымяніць такую машыну, як бульбакапалка. Але яе няма, кажанскі сельскагаспадарчы гурток яшчэ не разжыўся на гэтую дабрадзейную машыну.
Тэкст і фота — С. Я.

Міліцыянеры чытаюць лекцыі

Многа выпадкаў бывае на дарогах, між іншым і таму, што людзі не ведаюць знакаў і правіл. Таму міліцыя і настаўнікі праводзяць у вёсках курсы на гэтую тэму. Такі курс навучання дарожных знакаў і правіл адбыўся ў Хітрай. Лекцыі чытаў міліцыянер з Гайнаўкі.

Грыша Парфенюк
вёска Хітра

У свабодны дзень

Селячін Аляксандр Дарашкевіч з Меляшкоў (Беластоцкі павет) у свабодны ад працы дзень прысвячае шмат часу сваім дзецям.

Фота **Аляксей Казёл**

У маляўнічай аколіцы

Калі вы захапляецеся прыродай Гайнаўшчыны абавязкова заедзце ў вёску Луку. Яна распалажана ў маляўнічай аколіцы. Зараз за вёскай бяжыць, спяшаецца рэчка Нарва. Кругом лугі. Вясною яны засцілаюцца прыгожым дыванам травы і кветак. Апошняя ваенная завіруха, быццам баючыся парушыць прыроднае хараство, зберагла Луку. Лука засталася цэлай, зараз у ёй блізка 150 гаспадароў. За гады народнае ўлады ў вёсцы адбыліся вялікія змены. У 1961 годзе Лука была электрыфікаваная, у хатах граюць радыёпрыёмнікі. У 1960 годзе пабудавана новую краму. Прадаўшчык у нас Аляксандр Новік — чалавек гаспадарлівы. У яго краме ўсё можна купіць, ад іголкі да самай вялікай рэчы. Лука ганарыцца і сваёй пажарнай камандай. Члены каманды — людзі адданыя сваёй справе, яны неаднойчы ратавалі маёмасць гаспадароў ад агню. Ад 1961 года існуе ў вёсцы сельскагаспадарчы гурток, дзейнасць якога пачынае набіраць размах. Моладзь Лукі вясёлая, любіць пасьпяваць і патанцаваць.

Л. Анцутка
вёска Лука

Сумленнасць чалавека

(Працяг са стар. 5)

ды і мне на якую паўгадзіну ўпусціш. Запішы тры гадзіны, добра? Я пайду куплю паўлітра ды яшчэ вып'ем разам.

Станіслаў не згадзіўся і Ю. К. вымушаны быў заплаціць для Гуранскага сельгасгуртка за 6 гадзін працы малацільнага агрэгата.

Прайшло трохі часу. У Ю. К. здарыўся нешчаслівы выпадак. Пажар спаліў гумно і ўсё намалочанае збожжа. Неабходна было звярнуцца да ПЗУ з доказам, што ў гумне было таксама намалочанае збожжа. Колькі яго там было, маглі сцвердзіць толькі гадзіны працы малацільнага агрэгата. Па такое пасведчанне Ю. К. звярнуўся да Станіслава Мірона.

— Дзякую табе, Стасю, што ты не паслухаў мяне тады, што ўпісаў усе гадзіны малацьбы.

Вось як здараецца ў жыцці. Сумленнасць заўсёды выходзіць на карысць.

Тэкст і фота
М. Хмялеўскі

ДОБРЫ БРУК — ДОБРАЯ ЯЗДА

Асада Страбля, што знаходзіцца на чыгуначнай лініі з Беластока ў Бельск, належыць да рухлівых гандлёва-камунікацыйных пунктаў. Сюды едуць гаспадары за штучнымі ўгнаеннямі, за прадуктамі хатняга ўжытку, за будаўнічымі матэрыяламі і на заробкі ў мясцовым транспарце.

На жаль, вуліцы тут былі ямістымі, раскалочанымі. На іх псаваліся не толькі грузавыя машыны, але і фурманкі. Цяпер адбываецца ўкладка бруку з боку плюціцкага гасцінца да складаў сельскагаспадарчых вырабаў. Роўная, гладкая вуліца, нават з тратуарам. Прыемная гэта навіна клієнтам Страблі з навакольных вёсак. (ся)

-Стаіць і стаяць будзе,-сказаў...

...старшыня грамадскай рады ў Храбалах. — На гэтую святліцу ўжо трэці год прызначаем па пяць тысяч зл., але храбалоўскія людзі не кваляцца выкарыстаць іх... За тыя грошы можна было б адзін год дахоўкі дакупіць, на другі год яшчэ якога матэрыялу, і памалу была б някепская святліца.

Цяжка не згадзіцца са словамі старшыні. Тым больш, што храбалоўцы не належаць да лянівых, самі і сваімі сіламі перасыпалі старую хату, пабудавалі, нават пачалі крыць, ды на гэтым усё абціхла. Чаму?

У Храбалах сказалі мне на вуха, што нейкі павятовы начальнік абяцаў, здаецца, тэлевізар і не даў яго. Нібы абразіліся за такую няслоўнасць і цяпер самі сабе на злосць нічога не робяць.

— Як той сын, што на злосць бацьку адрубаў сабе палец...

Хто раздуе — разагрэе запал храбалоўцаў? Храбалам да зарэзу патрэбен такі гарачы чалавек, бо хутка настане халодная восень ды марозная зіма.

Акалее святліца, згніе...

Тэкст і фота — **С. Яновіч**

ЛІСТЫ

Szanowny towarzyszu redaktorze!

Wobec tego, że w moim artykule pt. „Najważniejsze procesy polityczne" zamieszczonym w „Niwie" z dnia 4. X. 1964 r. wkradło się (może na skutek tłumaczenia) kilka błędów — uprzejmie proszę o zamieszczenie w „Niwie" następującego sprostowania:

1. Sergiusz Baran (lub Baranow) oraz Szymon Jakowiuk byli posłami na Sejm z Grodna, a nie z Białegostoku, (w moim tekście była o nich mowa, jako o posłach białoruskich — w druku się okazało zamiast białoruskich — białostockich).

2. Podobny błąd wkradł się nieco dalej, gdzie mowa była o kampanii protestu przeciw rozwiązaniu Hromady. W moim tekście było: „Wśród białoruskich chłopów zawrzało". W artykule wyszło, że to zjawisko miało miejsce tylko wśród chłopów białostockich, co się nie wiąże nawet z dalszym tekstem, w którym jako przykład protestu przeciw rozwiązaniu Hromady podaje się krwawa demonstracja na Polesiu.

3. W „procesie 35", który miał miejsce w Białymstoku w 1929 roku padły wyroki: 15 i 12-letnie, a nie 20-letnie jak to zostało zaznaczone w artykule.

4. W akapicie poświęconym procesowi w Kobryniu wkradły się dwa błędy: po pierwsze był to **sąd doraźny** w procesie politycznym. To bardzo ważna jakościowa różnica. I to właśnie słówko — **doraźny** z tekstu wypadło. Po drugie, wypadł z tekstu taki szczegół, że walka kobryńskich chłopów rozpoczeła się jako kampania **solidarności** z walczącymi chłopami ropczyckimi.

Z poważaniem A. Bergman

Дарагое Сэрцайка!

Адным з цікавых куткоў у «Ніве» з'яўляюцца «Сардэчныя тайны». Многім вельмі добра раіш і дапамагаеш у жыцці. Нават я скарысталася з некаторых тваіх парад. І цяпер таксама прыйшлося параіцца цябе. Думаю, што з ахвотай мне параіш.

Жыву на вёсцы, маю 16 гадоў. Ніводная дзяўчына, нават старэйшая, не мае такіх поспехаў у хлопцаў, як я. Кожны мяне ўважае і кожнаму, хто не гляне, спадабаюся. А вось за гэта, што я заўсёды вясёлая ну і прыгожая. Вучылася я ў сярэдняй школе, але пакінула. Часта хаджу на забавы. Адводзяць дахаты мяне хлопцы такія, якім я найбольш давяраю. Я яшчэ ніводнага хлопца не кахала. Але вось мяне пакахаў хлапец з суседняй вёскі. Пачаткова прыязджаў да мяне да дому. Потым выехаў на Шлёнск і піша да мяне лісты. Ён прапануе мне жаніцьбу за 2 гады, калі буду паўналетняй. Але я яго не кахаю. Адпісваю яму толькі таму, што мае бацькі так хочуць. І я баюся яму прызнацца, што няма нашто заварочваць галавы, бо не думаю ж за яго выходзіць. Прашу цябе, парай, што мне зрабіць.

Бэата
з Сакольскага павета.

Дарагая Бэата! Ты павінна несумненна адпісаць ліст гэтаму хлопцу і ўсё напісаць. Прызнацца, што не маеш намеру чакаць і выходзіць за яго замуж. Нельга ж зводзіць хлопца, бо тады ён можа мець прэтэнсіі. Таму проста так і напішы, што не кахаеш яго і таму просіш, каб больш да цябе не пісаў, і ні на што не спадзяваўся.

Сэрцайка.

Валя з Бельскага павета! На жаль, няма такой школы пасля 7 класаў. Ёсць агніска балетовыя, але толькі ў горадзе і прыймаюць малодшых. У «Лявоніху» таксама прыймаюць толькі мясцовых і з закончанай музычнай школай. Раю табе на вёсцы сарганізаваць са сваімі сяброўкамі і сябрамі мастацкі гурток, так як у іншых вёсках. Там будуць танцы, песні, п'есы і т.п. Патрэбна толькі ахвота і праца.

Жадаю поспехаў
СЭРЦАЙКА

КІНО

Праграма на 27.X. — 1.XI.1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Ballada o żołnierzu" (radz.), 27—29.X. „Nasz wspólny przyjaciel" (radz.), 30.X. — 1.XI.

Кляшчэлі
„A jednak cię kocham" (radziecki), 27. „Ulica Nadmorska" (radz.), 30.X.—1.XI.

Дубіны
„Dramat w Kosmosie" (radz.), 31.X. — 1.XI.

Нараў
„Miłość powraca wiosną" (radziecki), 28.X. — 1.XI.

Нараўка
„Koledzy" (radz.), 28.X. — 1.XI.

Чаромуха
„Znów ku gwiazdom" (radz.), 27.—29.X. „Wódz czerwonoskórych" (radz.), 30.X. — 1.XI.

Чыжы
„Gwiaździsty bilet" (radz.), 28.X. — 1.XI.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Ewakuacja" (radz.), 28.X. —1.XI.

Бранск
„Gdy kobieta zostaje sama" (radz.), 27—29.X. „Grzeszny anioł" (radz.), 30.X.—1.XI.

Орля
„Dama z pieskiem" (radz.), 28.X.—1.XI.

Райск
„Martwe dusze" (radz.), 28.X. —1.XI.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Lekkoduchy i dziewczyna" (radz.), 27—29.X. „Podróż w kwiecień" (radz.), 30.X.—1.XI.

Міхалова
„Dziki pies Dingo" (radz.), 27—29.X. „Nigdy nie wrócę" (radziecki), 30.X.—1.XI.

Супрасль
„Gdy umilkły działa" (radz.), 27—29.X. „Rzut karny" (radz.), 30.X.—1.XI.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Spotkali się w pociągu" (radziecki), 27—29.X. „Szesnasta wiosna" (radz.), 30.X.—1.XI.

Нурэц
„Sprawa trzynastu" (radz.), 27.—29.X. „Ostrożnie babciu" (radz.), 30.X.—1.XI.

Мілейчыцы
„Ballada o żołnierzu" (radz.), 27—29. „Ostrożnie babciu" (radziecki), 30.X.—1.XI.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Lekkoduchy i dziewczyna" (radz.), 27—29.X. „Dziki pies Dingo" (radz.), 30.X.—1.XI.

Сухаволя
„Korsarze Pacyfiku" II s. (radziecki), 27—29.X. „My mężczyźni" (radz.), 30.X.—1.XI.

Шудзялава
„Sędzia dla nieletnich" (NRF), 28.X.—1.XI.

Янаў
„Dom z facjatą" (radz.), 27.X. —1.XI.

Сідра
„Korsarze Pacyfiku" (radz.), 27—29.X. „Ostrożnie babciu" (radziecki), 30.X.—1.XI.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Całe złoto świata" (franc.), 31.X.—1.XI.

Новы Двор
„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 28.X.—1.XI.

АБ'ЯЗДНОЕ КІНО

ГП БГКТ

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ 27.X.

Грэдалі, гадз. 17⁰⁰, **Дэдуле**, гадз. 19³⁰. Каляровы савецкі фільм. Сучасная камедыя «Улица полна неожиданностей».

— Калі можна, то бліжэй да акна, усё-такі больш паветра.

— Тады займайце вось гэты, першы ад уваходу. Рэчы можаце пакласці ў тумбачку стала, ён цалкам у вашым распараджэнні. А зараз адпачывайце.

Казырнуўшы, Дамантовіч выйшаў.

Цяпер Сомаў мог уважліва агледзець свой новы прытулак. Два рады ложкаў, што выстраіліся ўздоўж сцен, паміж імі маленькія аднатумбавыя столікі, на кожным па чарніліцы... Бялізна і коўдры прыстойныя. Цікава, што спінка ложка ў нагах мае форму стаячай вешалкі для вопраткі. У глыбіні пакоя, каля сцяны насупраць дзвярэй — круглы стол, відаць, для агульнага карыстання. Газеты, некалькі брашур. І ва ўсіх іх абавязкова гаворыцца пра даброты «вольнага» свету. А вось расказы «ўцекачоў з усходу». Значыць, тут клапоцяцца не толькі пра цела, а і пра духоўныя інтарэсы. Цікава. Давядзецца ўсё гэта прагледзець... Але перш за ўсё трэба прывесці ў парадак свае думкі. Удала або не адбылося яго «прызямленне» ў лагеры былых уласаўцаў?

Той, хто назваў сябе Сомавым, прыдзірліва праглядзеў кожны свой крок, узважыў кожны свой учынак. Здаецца, усё ідзе добра. Нават лепш, чым

125

можна было спадзявацца. Вострая сутычка з Пратапопавым, бясспрэчна, адыграе ролю лакмусавай паперкі, якая дапаможа вызначыць размеркаванне сіл, а галоўнае, папасці на след чалавека, які прагне вярнуцца ў Савецкі Саюз і, можа, устанавіў ужо сувязь з камісіяй па рэпатрыяцыі. Удваіх ім лягчэй будзе абясшкодзіць Пратапопава, сарваць злачынныя планы Думбрайта, Нунке і тых, хто за імі стаіць.

Супакоены думкай, што старт узят удала, Грыгорый распрануўся і ў адных трусах нырнуў у ложак. Толькі дакрануўшыся галавой да падушкі, ён адчуў, як стаміўся. Шматгадзінны пералёт, саракакіламетравае падарожжа аўтобусам ад Мюнхена, сутычка з Пратапопавым, нервовае напружанне, якім суправаджалася яго пераўвасабленне ў Сомава, — усё гэта давала сябе адчуць.

Але адпачыць яму не давялося. Не паспеў ён задрамаць, як хтосьці дакрануўся да яго пляча. Каля ложка стаяў ужо знаёмы маёр — адзін з партнёраў Пратапопава па ігры ў даміно.

— Містэр Хейендопф запрашае вас да сябе.

— Як да яго прайсці?

— Мне даручана вас суправаджаць.

(Працяг за тыдзень)

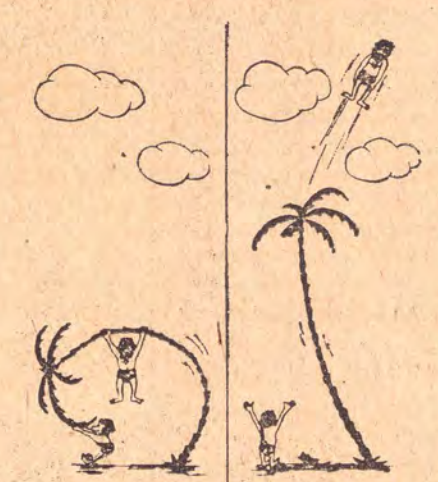
126

Гумар і сатыра

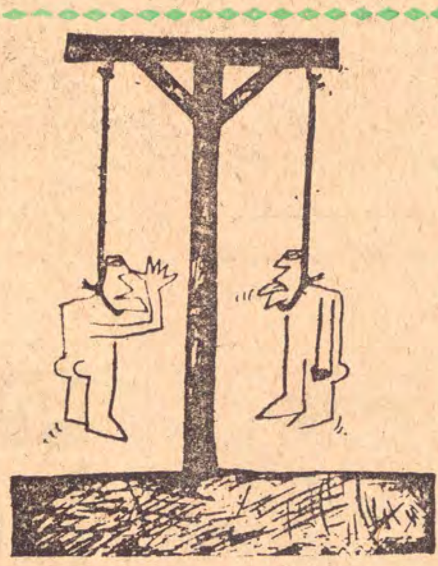
КАСТУСЬ ЦЕЙРКА

Купіў сабе касцюм Савось,

Купіў сабе касцюм Савось,
Бастонавы, чын чынам.
Прыбраўся ў новае, і вось
Шыбуе ў парк хлапчына.
Ды тут насустрач дружбакі:
— Няўжо Савось?
— Ну й лоўка!
Віншуюць хлопца ў дзве рукі:
— З абноўкай, брат!
— З абноўкай!
Цяпер замочым! Важны ж факт!
Як? Без замочкі пойдзеш?
Ды ён рассохнецца ж!
А так
Не зносіш за стагоддзе!
Над круглым столікам «Зары»
Насы, як памідоры,
П'юць, не шкадуючы, сябры
За Саўкавы ўборы.
Ноч, а яны ў «Зары» яшчэ
— Падбавім мо?
— Падбавім!
І зноў цячэ, цячэ, цячэ
Гарэлка для забавы...
Бязлюдна ў вуліках. Ціша скрозь,
Ды весь у змроку мутным
Ідзе «пад мухаю» Савось —
За сем кварталаў чутна!
Ідзе, і ўжо сваіх двух ног
Тут малавата хлопцу.
Савось на ўсіх на чатырох
Гразь па завулку топча.
Назаўтра ўстаў і аж абмяк:
Штаны — хоць ты выкручвай,
А там, дзе кінуў ён пінжак,
Ляжаць адны анучы.
З адчаем Саўка ў грудзі б'е,
Глядзіць на «ўборы» слёзна.
Кляне сяброў.
Кляне сябе,
Ды толькі... вельмі позна!

Першы скачок з тычкай.

ПАМЫЛКА

Двое лесарубаў пастукалі ў хату лесніка.

— Эй, Джым! Мы тут з Элам знайшлі ў лесе нейкі труп і падумалі, што гэта ты.

— А як ён выглядаў?

— Ну, ростам з цябе, на ім была...

— Фланельная сарочка?

— Так.

— У белую і чырвоную клетку?

— Не, шэрая.

— Тады гэта не я, — сказаў Джым, закрываючы дзверы.

РАССЕЯНЫ

— Мне яўна замянілі сарочку ў пральні, — скардзіцца муж. — Каўнер так малы, што я літаральна задыхаюся. Гэта не мая сарочка.

— Нічога падобнага, — адказала жонка, — сарочка твая. Але не будзь такі рассеяны. Ты прасунуў галаву ў пятлю ад гузіка.

РЭФЛЕКСІЯ

Сустрэліся двое мужчын:

— Разумныя мужчыны не могуць быць добрымі мужамі.

— Чаму?

— Бо не жэняцца!

РАСЧАРАВАННЕ

Вацэк у першы раз пайшоў у школу.

— Ну і чаму ж цябе, сынок, навучылі? — пытае маці пасля яго вяртання.

— Нічаму, — уздыхнуў першакласнік. — Сказалі заўтра зноў прыйсці.

Ён пыльнай работы цярпець не мог, а начальству ў вочы пыль пускаў.

ЯМУ БЛІЖЭЙ

— Янка! Янка! Дзе ты?!

— Тут, на вішні.

— Хутчэй злазь!

— Чаго?

— Грыміць страшна.

— Дык я і тут чую!

НАЙЛЕПШАЕ

— Якое дрэва лепш за ўсё гарыць? — пытаецца настаўнік.

— Запалкі! — адказваюць хорам вучні.

УСЯЧЫНА

СОФІЯ ЛОРЭН

У Італії закончана працу над фільмам «Жаніцьба па-італьянску», у якім галоўную ролю выконвае Софія Лорэн. Так складаецца, што гэтая роля адпавядае поўнасцю яе ўласнай жыццёвай сітуацыі, таму што муж актрысы — Карло Понці знаходзіцца ў сепарацыі са сваёй першай жонкай. Па італьянскаму праву супружаства Понці—Лорэн нелегальнае, а вялікі фільмовы вытворца, якім з'яўляецца іменна Понці, «жыве ў біґаміі».

На здымку: Софія Лорэн у час наладжанага пачастунку з выпадку заканчэння фільму з'ядае вялікую порцыю крэму.
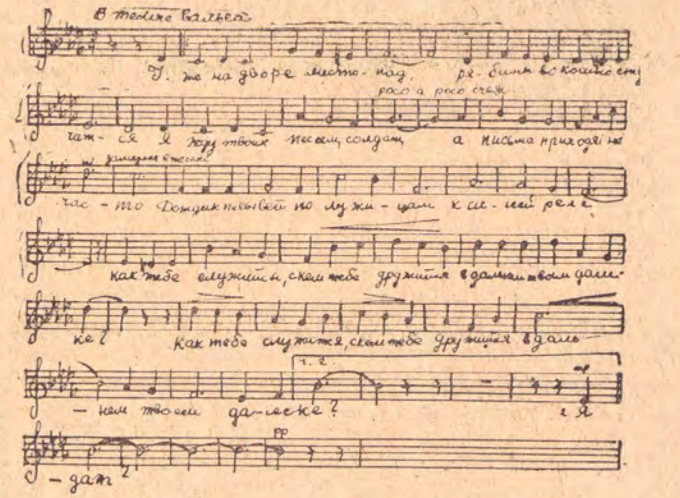
АКЕНЦА ДУМАК

Нічога не можа быць страшнейшага, калі ў чалавека відаць гарызонт.
А. Герцэн

Песні па заяўках

На просьбе Ніны Вакулы з Меляшкоў, Беластоцкага павета, змяшчаем рускую песню

Как тебе служится?

Уже на дворе листопад,
Рябины в окошко стучатся.
Я жду твоих писем, солдат,
А письма приходят не часто.

Дождик плывет по лужицам
К синей реке.
Как тебе служится,
С кем тебе дружится (2 раза)
В дальнем твоем далеке?

Вместе с тобою служу
И в слякоть хожу на ученья,
В приделы, сощурясь, гляжу
И в город прошу увольненья.

Скоро опять завьюжится
В нашем окне.
Как тебе служится,
С кем тебе дружится, (2 раза)
Что тебе снится во сне?

Любых на земле адресов,
Мне воинский адрес дороже,
И чуткие стрелки часов
Секунды на месяцы множат.

Пары на танцах кружатся,
Вальсы звучат.
Как тебе служится,
С кем тебе дружится, (2 раза).
Мой молчаливый солдат?

ДАРОГА НА ТОЙ СВЕТ

Не за гарамі, лясамі знаходзіцца вёска Кнаразы.

Ад Кнаразоў да вёскі Суботка цягнецца пыльны гасцінец. Каля могілак у Кнаразах гэты гасцінец падымаецца дыбам на стромкую гару.

Пад гару ехаць паўбяды, а з гары — бяда ліхая. Гумавікі імчацца быццам аўтобусы, асаблівa, калі ёсць цяжкі груз. Тады ніякі конь не стрымаецца, гумовы воз напірае аглоблямі, аж дуга косіцца. Калісьці ў гэтым месцы, на гары, конь не вытрымаў ды панёс аднаго гаспадара, панёс на смерць якраз насупраць могілак... Не смех!

Вядома, кнаразоўскім людзям зусім не хочацца ездзіць да Суботкі з пересадкаю на той свет. Таму надумалі сабе аб'езд гары цераз поле Якіма Сцепанюка.

Пачухаў патыліцу Якім, сам не багаты зямлёю і засадзіў лес на сваім полі, прасёк аб'ездных калявін. Хочаш не хочаш, давялося кнаразанам ізноў ганяцца праз гару ды з гары ажно вецер у вушах свішча.

З таго часу з Кнаразоў пасыпаліся просьбы да павятовых улад:

— Злітуйцеся, прышліце, калі ласка, бульдозера, няхай ён абстружа гарыстую дарогу каля могілак...

Павятовы дарожны аддзел мае свае клопаты, як тут выканаць свае планы, а на кнаразоўскую дарогу няма параграфа, і фінансы спяваюць рамансы. Аддзел абяцаў памагчы тэхнікам, а зямельныя работы раіць кнаразоўцам зрабіць чынам.

Солтыс Андрэюк намагаўся скалаціць рабочую брыгаду, але каму там ахвота працаваць за дарма, ну, не!?

Кнаразоўцам неахвота брацца за работу. Відаць, маюць надзею, што ўвосень дажджлівую не будзе пылу, а ў растопістым балоце яшчэ ніхто не забіўся, як не пабіўся то ў найгоршым выпадку ўтапіўся. Слізка, гладка, хутка!

У сувязі з гэтым у Кнаразах прыдаўся б спецыяльны курс далёкіх скачкоў з разбегу.

Людзі скачуць з самалётаў, з-пад хмар, дык чаму ж не можна навучыцца скакаць з панесенай канём фуры? З фуры да зямлі блізка, таму і трэба трэніраваць скокі не з вышыні, але з разбегу — на метраў пяць убок, у балота. А конь хай вырабляе сабе з фурою што хоча — разаб'ецца яна, другую справім. Як кажа пагаворка, дзе скачуць, там пырскі ляцяць, а ў Кнаразах вазы ламаюцца...

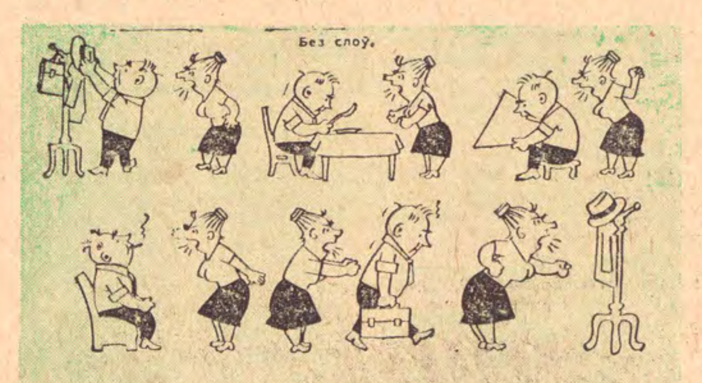
Аднак цэлая бяда ў тым, адкуль вышукаць інструктара на курс такіх скокаў. Скокі з фуры-ракеты — гэта рэдкая спецыяльнасць.

Як не круці, усё ж, здаецца, што прыдзецца брацца за той чын і то чым хутчэй, пакуль яшчэ не давялося спяваць за супакой душы суседа, бацькі ці сына...

Зрэшты, я, дзядзька Лявон, маю час, магу пачакаць да наступнай пахавальнай працэсіі і тады проста для цікавасці спытаць:

— Хто наступны?

Дзядзька Лявон

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK nie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok i Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocza granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk I-1/